

Дизайн-код міста Чортків

Попередній проєкт

Замовник — Чортківська міська рада

48500, Тернопільська обл., м. Чортків, вул. Тараса Шевченка, буд. 21.

тел.: (035) 522-29-28

e-mail: info@chortkivmr.gov.ua

код ЄДРПОУ 24636045

Генпроектувальник — ТОВ «Урбан Консалтинг»

юридична адреса: 78652, Івано-Франківська обл.,

Косівський р-н, село Город, вул. Сокири, буд.6.

фактична адреса: 76018, м. Івано-Франківськ,

вул. Грушевського, 22-А, блок 1.

тел.: (098) 188-55-00

e-mail: urbanconsulting.ua@gmail.com Код

ЄДРПОУ 41623423

Зміст

1.	Загальні положення	2
1.1.	Мета та завдання	2
1.2.	Сфера дії	2
1.3.	Нормативно-правова база	3
1.4.	Визначення термінів	3
2.	Зонування території міста	6
2.1.	Зона А - Історичний ареал та охоронні зони пам'яток	9
2.2.	Зона Б - Зона регулювання забудови	12
2.3.	Зона В - Територія сучасної та промислової забудови	14
3.	Опорядження фасадів будівель та споруд	16
3.1.	Збереження автентичності	16
3.2.	Колористика та матеріали	16
3.3.	Балкони та лоджії	18
3.4.	Технічні елементи	18
3.5.	Нічне освітлення фасадів	19
4.	Впорядкування вхідних груп будівель та споруд	20
4.1.	Принцип безбар'єрності	20
4.2.	Адаптаційні рішення	21
4.3.	Двері та сходи	22
4.4.	Навіси та маркізи	22
5.	Облаштування вітрин, вивісок та зовнішньої реклами	24
5.1.	Типологія вивісок	24
5.2.	Конструкції та технічні вимоги	24
5.3.	Розміщення на фасаді	26
5.4.	Оформлення вітрин та вивісок	26
5.5.	Мова та зміст	27
5.6.	Приклад опорядження фасадів	29
6.	Об'єкти благоустрою та міські меблі	32
6.1.	Вуличні меблі	32
6.2.	Муніципальне озеленення	36
6.3.	Огородження та бар'єри	37
6.4.	Літні майданчики	37
6.5.	Приклад влаштування вуличного простору	39
7.	Інфраструктура та навігація	40
7.1.	Зупинки громадського транспорту	40
7.2.	Адресна навігація	42
7.3.	Елементи пішохідної навігації	42
8.	Матеріали та технічне виконання	44
8.1.	Каталог рекомендованих матеріалів	44
8.2.	Типи мощення	44
8.3.	Технічні вимоги до монтажу	46
	Додатки	47

1. Загальні положення

1.1. Мета та завдання.

Дизайн-код міста Чортків (далі — Дизайн-код) є комплексним нормативним документом, що визначає правила та стандарти формування цілісного, естетичного й безпечного міського середовища.

Основні цілі Дизайн-коду:

- **Збереження архітектурної ідентичності.** Захист та відновлення автентичного вигляду історичної забудови як ключової складової культурної ідентичності міста.
- **Естетичне впорядкування.** Регламентація розміщення рекламних засобів, вивісок та об'єктів благоустрою з метою усунення візуального хаосу.
- **Формування комфортного простору.** Забезпечення практичної зручності міської інфраструктури для всіх груп населення.
- **Безбар'єрність.** Реалізація принципів універсального дизайну для потреб маломобільних груп населення.

Документ встановлює єдині стандарти щодо габаритів, матеріалів і методів монтажу інформаційних конструкцій, регулює вигляд фасадів та входних груп, визначає норми розміщення міських меблів, навігаційних елементів і вуличного освітлення. Процедура погодження проєктів, передбачена Дизайн-кодом, забезпечує ефективний механізм контролю за дотриманням встановлених стандартів.

1.2. Сфера дії.

Дизайн-код поширюється на всю територію в межах адміністративних кордонів міста Чортків. Регулювання охоплює зовнішні поверхні всіх споруд — від покрівлі до мощення: стіни, віконні та дверні отвори, перемички, дашки, навіси, портали та зовнішні сходи. До сфери дії також належать: парки, сквери, площі, тротуари, зупинки громадського транспорту, господарські зони та елементи вуличної інфраструктури.

Встановлені норми є обов'язковими для державних і комунальних установ, підприємств усіх форм власності, фізичних осіб — підприємців та мешканців міста. Кожен власник або користувач приміщення несе відповідальність за технічний та естетичний стан фасадних конструкцій, вивісок і елементів благоустрою.

Дизайн-код є складовою проєктної документації на всіх стадіях роботи з нерухомістю: від нового будівництва до поточного ремонту фасадів. Його застосування не обмежується консервацією існуючого стану, а спрямоване на впровадження сучасних стандартів безбар'єрності, енергоефективності та візуальної гармонії у процесі розвитку міста.

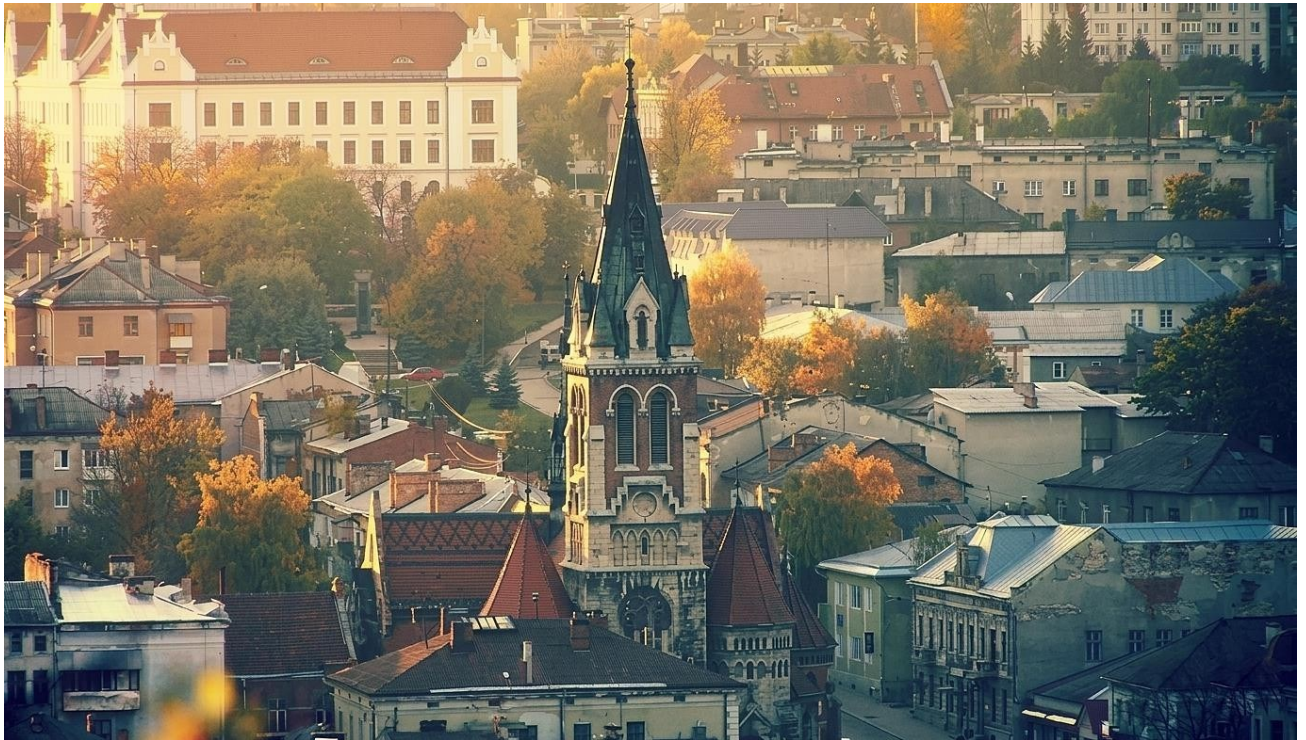

рис.1 – панорама Чорткова (фото Петра Власенка)

1.3. Нормативно-правова база.

Дизайн-код розроблений відповідно до вимог чинного законодавства України та місцевих нормативних актів, зокрема:

- Законів України: «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про благоустрій населених пунктів», «Про рекламу», «Про охорону культурної спадщини», «Про регулювання містобудівної діяльності».
- Державних будівельних норм (ДБН): включаючи ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» та ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».
- Типових правил розміщення зовнішньої реклами, затверджених Постановою КМУ № 2067.
- Науково-проектної документації Чорткова: «Історико-архітектурний опорний план м. Чортків із визначенням меж і режимів використання історичного ареалу та зон охорони пам'яток».

1.4. Визначення термінів.

У цьому документі терміни вживаються в таких значеннях:

- **Автентичні матеріали** — матеріали, традиційні для історичної забудови Чорткова (цегла, штукатурка, дерево, ковка); обов'язкові до застосування в охоронних зонах пам'яток.
- **Адресна табличка** — інформаційна табличка з назвою вулиці та номером будинку єдиного дизайну, розміром 40×30 см, висота монтажу 2,5–3 м.
- **Антикишеня** — локальне розширення тротуару в зоні пішохідного переходу для поліпшення видимості та запобігання хаотичному паркуванню.

- **Архітектурне підсвічування** — освітлення фасаду теплим білим світлом (2 700–3 000 K) для акцентування архітектурних деталей; суцільне підсвічування фасаду заборонено.
- **Безбар'єрність** — умови для вільного, самостійного та безпечного користування міським простором усіма групами населення.
- **Білборд/щит** — великоформатна рекламна конструкція; заборонена в центральній історичній частині міста; допускається лише на в'їздах з дотриманням нормативних відстаней від пам'яток.
- **Болард стаціонарний** — незнімний захисний стовпчик пішохідної зони, висота 70–90 см, діаметр 15–20 см, матеріал — чавун або нержавна сталь.
- **Велопарковка** — конструкція для фіксації велосипедів; мінімум 2 місця біля кожного громадського закладу з надійним кріпленням до основи.
- **Вивіска з окремих літер** — конструкція без суцільної підкладки; кожен символ кріпиться безпосередньо до фасаду; пріоритетний тип виконання.
- **Водостічна система** — система відведення дощової води; виконується в кольорі фасаду або темно-коричневому; вертикальні труби розміщуються у міжвіконних просторах.
- **Газон міський** — трав'яне покриття зі стійких сортів, висота кошіння 5–8 см.
- **Динамічна реклама** — конструкція зі змінним зображенням;
- **Дизайн-код** — комплексний нормативний інструмент формування візуальної ідентичності та комфорту міського простору на принципах сталості та інклюзивності.
- **Зупинковий павільйон** — споруда для очікування громадського транспорту; обов'язково обладнана місцями для сидіння та захистом від опадів.
- **Інформаційний пілон** — окремо розташована навігаційна конструкція з картами та довідковою інформацією.
- **Колористична палітра** — набір рекомендованих кольорів для фасадів; основні тони — теплі бежеві, теракотові та світло-сірі відтінки (RAL-коди затверджуються окремим документом).
- **Кондиціонер (зовнішній блок)** — розміщується в технічних нішах або на технічних поверххах із декоративним екрануванням.
- **Літній майданчик закладу** — тимчасове розширення закладу харчування на тротуар або внутрішнє подвір'я; площа — не більше 30% площі тротуару.
- **Маркіза** — сонцезахисний елемент над вітринами або входами; не перекриває архітектурний декор фасаду; виконується з тканин природних відтінків.
- **Об'ємні літери (3D-літери)** — конструкція з окремих символів без підкладки; глибина не більше 15 см; прихований тип підсвічування.

- **Паспорт фасаду** — документ, що визначає архітектурне рішення, колірну гаму та матеріали опорядження будівлі; є обов'язковою складовою проектної документації.
- **Пандус** — похила конструкція для подолання перепадів висоти; обладнується поручнями та має нормативний ухил.
- **Піднятий пішохідний перехід** — конструктивний елемент, що вирівнює рівень проїзної частини з тротуаром для сповільнення транспорту та забезпечення доступності.
- **Пристовбурова решітка** — захисний елемент у лунці дерева, врівень із мощенням.
- **Тактильна навігація** — покриття з тактильними елементами для людей із порушенням зору; обов'язкове на пішохідних переходах та важливих об'єктах.
- **Урна для сміття** — контейнер закритого типу, об'єм 30–60 л, колір темно-сірий або графітовий.
- **Фасадна штукатурка** — оздоблювальний шар зовнішньої стіни; мінеральна або силіконова штукатурка; матова поверхня; глянцевоє покриття заборонено.

2. Зонування території міста

Формування архітектурного обличчя Чорткова є результатом багатовікового містобудівного розвитку, зумовленого сприятливим природно-ландшафтним контекстом, стратегічним розташуванням на перетині торговельних шляхів та послідовною зміною декількох історико-культурних епох.

Природно-ландшафтний чинник та планувальне ядро.

Основним структуротворчим чинником Чорткова став рельєф річкової долини Серету. Первинне ядро міста виникло на пологому схилі правого берега річки, зверненому на захід, тоді як протилежний берег із стрімким зеленим схилом (Вигнанська гора) утворив природну візуальну межу міського середовища.

Містобудівна структура розвивалася вздовж двох головних композиційних осей:

- Західно-східна вісь (сучасна вул. Т. Шевченка) — історична дорога на Бучач, яка стрімко піднімається від мосту через Серет на вершину схилу.
- Північно-південна вісь (сучасна вул. С. Бандери — Залізнична) — магістраль, уздовж якої сформувалася найзабудованіша та найрепрезентативніша частина міста.

Композиційним центром середмістя є прямокутна площа Ринок, що остаточно сформувалася у XVII ст. разом із прилеглою мережею щільних житлових кварталів.

Польський період (XVI ст. — 1772 р.): Оборонний каркас та самобутнє зодчество.

Перша писемна згадка про поселення Чортковіце датується 1427 роком, а у 1522 році король Сигізмунд I Старий надав йому магдебурзьке право.

Головними архітектурними акцентами цього періоду стали:

- Чортківський замок: збудований на лівому березі Серета під схилом пагорба Єжи Чартковським (спочатку як дерев'яна фортеця), а на початку XVII ст. перебудований Станіславом Гольським у кам'яний п'ятикутний замок із вежами на рогах та двоповерховим палацовим корпусом.
- Міські фортифікації: середмістя оточувалося парканами та мурами з трьома брамами — Бучацькою, Ягільницькою та мурованою Кам'янецькою.
- Традиційна сакральна архітектура: у XVII–XVIII ст. сформувалися ключові національні та конфесійні домінанти — дерев'яна Успенська церква з дзвіницею в середмісті, мурована Синагога (1682–1688 рр.), оборонний костел св. Станіслава (1619 р.), а також унікальний витвір українського дерев'яного зодчества без єдиного цвяха — Вознесенська церква на Вигнанці (1717–1737 рр.).

Австрійський період (1772 — 1914 рр.): Будівельний бум, історизм та сецесія.

Після входження до складу Австрійської імперії (1772 р.) та набуття статусу повітового центру (1867 р.) Чортків вийшов за межі середньовічних укріплень. Відкриття у 1897 році залізничного сполучення перетворило вулицю Залізничну та район вокзалу на новий осередок містобудівної активності.

Цей період відзначився розмаїттям архітектурних стилів:

Класицизм та романтизм: класицистичний палац Садовських у Старому Чорткові та комплекс костелу й монастиря сестер Шариток (1856 р.).

— Неостилі та еклектика: Нова синагога хасидів (1905–1909 рр.) у неомавританських/орієнталістських формах, кавалерійські казарми (1902 р.), будинок аптекаря Носса з дерев'яним неоренесансним ґанком, а також Полкова церква Покрови (1904–1909 рр.) у романсько-візантійському стилі.

— «Надвіслянська готика» та романтичний модерн: перебудова за проектом архітектора Яна Саса-Зубрицького Домініканського костелу св. Станіслава (1909–1918 рр.) із комбінацією вигнанського каменю та червоної цегли, будівництво імпозантної споруди товариства «Сокіл» (1908–1912 рр.) та будинку Окружного суду.

— Сецесія та модерн: початок ХХ століття позначився розквітом житлової забудови. Фасади збагачувалися еркерами, вежечками найрізноманітніших форм та пластичним декором (вул. С. Бандери, 13). Сформувалися цілісні сецесійні ансамблі чиншових будинків (вул. Т. Шевченка, 3–13) та приватних вілл (вулиці І. Франка, М. Росляка, Зелена, Д. Пігути).

— Візитівки міста: Торговий дім на площі Ринок та Стара ратуша (1905–1908 рр.) із фахверковою вежею, флюгером-півнем та годинником з Берна, зведеними за ініціативи бургомістра Людвика Носса.

Міжвоєнний період (1914 – 1939 рр.): Конструктивізм та функціоналізм.

У складі Польської Республіки будівництво набуло стриманіших та раціональніших форм:

— Неокласицизм та експресіонізм: відбудова суду й пошти, спорудження торгових рядів у внутрішньоринковому кварталі.

— Конструктивізм: спорудження Нової міської ратуші / магістрату (1926–1930 рр.) з високою вежею та плоским дахом.

— Функціоналізм: пластика простих геометричних об'ємів із якісним тинькуванням проявляється у будівлях Каси хворих (вул. Б. Лепкого, 8) та навчального корпусу «Рідна школа» (вул. Лесі Українки, 5, 1937–1939 рр.).

Друга світова війна, радянський період та сучасність.

У повоєнні часи, коли Чортків тимчасово виконував функції обласного центру (1944–1946 рр.), місто збагатилося зразками радянського академізму (будинок по вул. Т. Шевченка, 12). Проте масштабна типізація забудови 1960–1970-х років із зведенням 4–5-поверхових блокових будинків, кінотеатру та торгового центру частково порушила історичну парцеляцію та траси давніх вулиць.

У період незалежності Чортків зберіг статус одного з найцінніших історичних населених місць Тернопільщини. Сформований науковцями Історичний ареал Чорткова охоплює площу 93,0 га (з ядром у 41,25 га) і включає 71 пам'ятку архітектури та містобудування, створюючи унікальне середовище, де поєднані оборонна спадщина Поділля, сакральні храми різних конфесій та багата сецесійно-модерна цивільна забудова.

Зонування є базовим містобудівним та регуляторним інструментом реалізації Дизайн-коду. Для міста Чортків встановлено трирівневу систему регламентації (Зони А, Б і В), розроблену на основі науково-проектної документації «Історико-архітектурний опорний план м. Чортків із визначенням меж і режимів використання історичного ареалу та зон охорони пам'яток» (затверджено наказом Міністерства культури України від 29.01.2019 № 42).

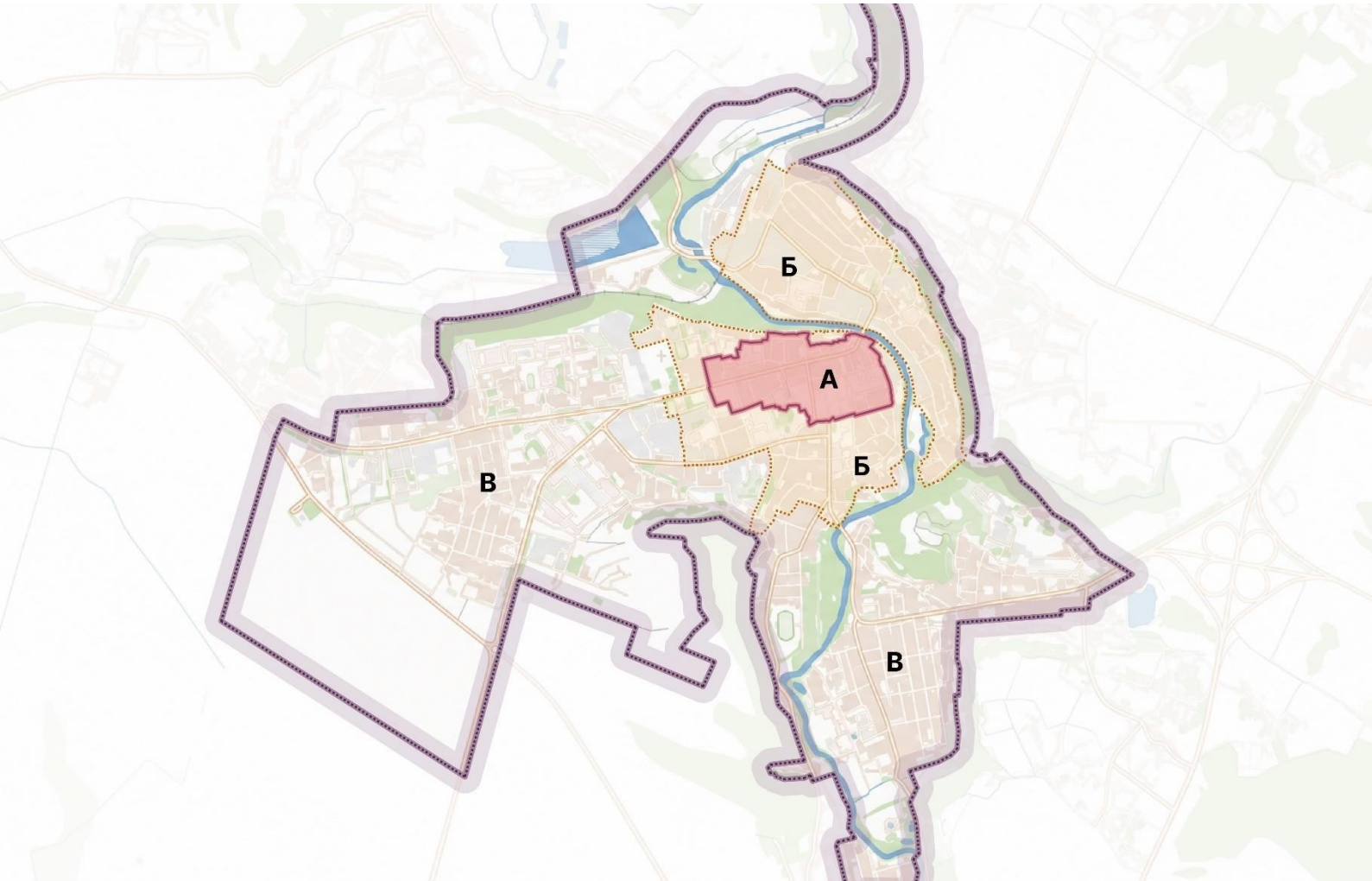

рис.2 – панорама Чорткова (фото Петра Власенка)

- Межа історичного ареалу (Зона А)
- Межа зони регулювання забудови (Зона Б)
- Адміністративні межі міста (Зона В)

2.1. Зона А – Історичний ареал та охоронні зони пам'яток

Загальна площа: 41,25 га (центральне історичне ядро).

Режим регулювання: Найсуворіший. Пріоритет належить науковій реставрації, консервації, збереженню автентичних деталей та регенерації традиційного середовища.

Склад зони. Три комплексні охоронні зони: №1 «Середмістя XVI–XVIII ст.» (ансамбль Ринкової площі), №2 «Замок Гольських», №3 «Передмістя XIX–XX ст.» (вулиці Бандери, Франка, Шевченка).

Принципи регулювання. Пріоритет реставраційного підходу. Будівлі, що формують історичне обличчя міста, підлягають відновленню у первісному вигляді незалежно від офіційного статусу пам'ятки.

Обмеження. Заборонено: зміна просторових габаритів пам'яток; встановлення світлових табло, моніторів і біжучих стрічок. Нове будівництво допускається виключно як регенерація втрачених частин історичних кварталів із застосуванням натуральних матеріалів (камінь, дерево, цегла).

2.1.1. Історико-архітектурна характеристика та стилістика Зони А

Історичне ядро Чорткова сформувалося впродовж XVI–XX століть у межах природного ландшафту річки Серет та Вигнанської гори. Зона А охоплює три історично сформовані містобудівні утворення:

- **Середмістя (XVI–XVIII ст.):** регулярна розпланувальна система з прямокутною площею Ринок, щільною периметральною забудовою та мережею вузьких прилеглих вуличок.
- **Замковий комплекс:** оборонне ядро на лівобережжі Серета.
- **Передмістя (кін. XIX — поч. XX ст.):** репрезентативна громадська та житлова забудова вздовж давніх торговельних шляхів¹.

Ключові архітектурні стилі та домінанти Зони А:

- **Ренесанс та оборонне зодчество:** *Замок Гольських* (поч. XVII ст., ох. № 686-Н) — п'ятикутний мурований замок із вежами та двоповерховим палацовим корпусом.
- **Українське дерев'яне сакральне будівництво:** *Успенська церква з дзвіницею* (XVII ст., ох. № 685/1-Н, 685/2-Н) та *Вознесенська церква на Залізничній* (1737 р., ох. № 684-Н) — унікальні взірці подільської школи дерев'яної архітектури.
- **Бароко, класицизм та сакральна еклектика:** *Стара синагога* (1682–1688 рр., ох. № 1742-М); *Домініканський костел св. Станіслава* (1610 р., перебудований у 1909–1918 рр. за проектом архітектора Я. Саса-Зубрицького у стилі «надвіслянської готики» з поєднання вигнанського каменя та червоної цегли, ох. № 70-М); *Нова синагога хасидів* (1905–1909 рр., неомавританський стиль, ох.

№ 68-М); *Полкова церква Покрови* (1904–1909 рр., романсько-візантійський стиль, ох. № 1749-М).

— **Німецький романтизм, сецесія та модерн:** *Стара ратуша* (1905–1908 рр., ох. № 65-М) з фахверковою вежею, флюгером-півнем та годинником; ансамбль чиншових будинків по вул. Шевченка (№ 3–13, сецесія); *Готель «Брістоль»* (поч. ХХ ст., ох. № 67-М); сецесійні вілли та приватні садиби з вежечками, еркерами та естетичним пластичним тиньком (вулиці І. Франка, М. Росляка, Зелена, Д. Пігути, С. Бандери).

— **Конструктивізм та функціоналізм міжвоєнного періоду:** *Нова міська ратуша / Магістрат* (1926–1930 рр., ох. № 1745-М, конструктивізм із високою вежею); споруда *«Рідна школа» / гімназія* (1937–1939 рр., вул. Лесі Українки, 5, ох. № 1746-М, функціоналізм).

2.1.2. Межі та точний склад Зони А

Опис лінії межі Зони А: Межа починається від мосту через р. Серет (що з'єднує середмістя та замчище), йде вздовж набережної за годинниковою стрілкою, охоплюючи тильний боку будинку по вул. Ст. Бандери, 1, рухається на південь по вул. Гончара до перетину з вул. Хичія, далі на захід по вул. Хичія до вул. Шевченка, продовжується на захід по вул. Петрушевича, оминає будинок по вул. Зелена, 1. Далі охоплює ділянки вул. Зелена, 3, 5, 13, повертає на захід вздовж території парку, охоплює лікарню по вул. Д. Пігути, 29 і рухається по вул. Пігути до межі будинків № 46 та 48, повертає на північ вздовж музичної школи на вул. С. Бандери. Далі через вул. Коновальця оминає вул. Лепкого, 1, 4, охоплює вул. Лесі Українки, 3, 4, 5, 7, виходить на вул. І. Франка (будинки № 10–37), повертає на південь до вул. Глибока, далі по вул. Набережна біля ДЮСШ (вул. Носса, 2) повертає до мосту.

Вулиці та номери будинків, що повністю або частково входять до Зони А:

- **Площа Ринок:** № 5, 7, 8, 18 (Стара ратуша), 55, 57.
- **Вулиця Тараса Шевченка:** № 1, 2 (костел), 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13 (готель «Брістоль»), 23 (Нова ратуша), 33 (Нова синагога), 36.
- **Вулиця Степана Бандери:** № 1, 5, 7, 7а, 8, 13, 14, 20 (Казначейство), 23, 27, 30, 32, 38 (Пошта), 46 (Повітовий суд), 49, 52, 57, 58, 59.
- **Вулиця Івана Франка:** № 1 (Народний будинок), 16, 24, 26, 30, 32, 34.
- **Вулиця Зелена:** № 1, 13, 25, 27, 31.
- **Вулиця Дмитра Пігути:** № 3, 21, 29 (Лікарня).
- **Вулиця Михайла Росляка:** № 2, 4, 6, 8.
- **Вулиця Лесі Українки:** № 2, 3 (В'язниця), 5 («Рідна школа»).
- **Вулиця Опанаса Маньовського:** № 1, 3.
- **Вулиця Михайла Коцюбинського:** № 1, 3.
- **Вулиця Богдана Лепкого:** № 4 (Будинок стрілецької спілки).

- **Вулиця Миколи Горбачевського:** № 3.
- **Вулиця Коротка:** № 3 (Будинок Й. Носса).
- **Вулиця Гоголя:** № 2 (Стара синагога).
- **Вулиця Церковна:** Успенська церква та дзвіниця.
- **Прилеглі провулки та вулиці середмістя:** вул. Аптечна, вул. Петрушевича, вул. Сонячна, вул. Л. Носса, вул. Мельника, вул. П. Карабіневича, вул. Глибока, вул. Гончара.

2.1.3. Перелік об'єктів культурної спадщини в межах Зони А

1. Пам'ятки архітектури та містобудування національного значення:

- **Успенська церква (дерев'яна), XVII ст.** — вул. Церковна, ох. № 685/1-Н.
- **Дзвіниця Успенської церкви (дерев'яна), XVII ст.** — вул. Церковна, ох. № 685/2-Н.

2. Пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення:

- **Ансамбль забудови площі Ринок та центральних вулиць:**
 - **Стара ратуша з годинниковою вежею (мур.), 1905–1908 рр.** — пл. Ринок, 18, ох. № 65-М.
 - **Домініканський костел св. Станіслава (мур.), 1610–1909 рр.** — вул. Шевченка, 2, ох. № 70-М.
 - **Будинок готелю «Брістоль» (мур.), поч. XX ст.** — вул. Шевченка, 13, ох. № 67-М.
 - **Ринкова кам'яниця (мур.), XVIII ст.** — пл. Ринок, 57, ох. № 1763-М.
 - **Житлово-торгова кам'яниця (мур.), 1871 р.** — пл. Ринок, 55, ох. № 1762-М.
 - **Житлові будинки площі Ринок:** № 5 (ох. № 1759-М), № 7 (ох. № 1760-М), № 8 (ох. № 1761-М).
 - **Житлові будинки вул. Т. Шевченка:** № 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 (ох. № 1764-М – 1773-М).
 - **Житлові будинки вул. С. Бандери:** № 5, 7, 7а, 8 (ох. № 1774-М – 1777-М).
 - **Ринкова кам'яниця (мур.), XVIII ст.** — вул. С. Бандери, 14, ох. № 1778-М.
 - **Житловий будинок (тепер Управління казначейства), 1905–1910 рр.** — вул. С. Бандери, 20, ох. № 73-М.
- **Інші ключові об'єкти Зони А:**
 - **Міська (нова) ратуша (мур.), 1926–1930 рр.** — вул. Шевченка, 23, ох. № 1745-М.

- **Стара синагога (мур.)**, 1682–1688 рр. — вул. Гоголя, 2, ох. № 1742-М.
- **Нова синагога (мур.)**, 1905–1909 рр. — вул. Шевченка, 33, ох. № 68-М.
- **Народний будинок (мур.)**, поч. XX ст. — вул. І. Франка, 1, ох. № 75-М.
- **Споруда «Рідна школа» (тепер гімназія)**, 1937–1939 рр. — вул. Лесі Українки, 5, ох. № 1746-М.
- **В'язниця (мур.)**, 1898–1930 рр. — вул. Лесі Українки, 3, ох. № 1748-М.
- **Пошта (мур.)**, кін. XIX ст. — вул. С. Бандери, 38, ох. № 74-М.
- **Споруда Повітового суду (мур.)**, поч. XX ст. — вул. С. Бандери, 46, ох. № 71-М.
- **Еміграційний будинок (мур.)**, 1885–1889 рр. — вул. С. Бандери, 1, ох. № 1752-М.
- **Лікарня (мур.)**, 1910 р. — вул. Д. Пігути, 29, ох. № 1807-М.
- **Вілли та садиби (мур.)**: вул. І. Франка, 16, 24, 26 (ох. № 1786-М – 1788-М); вул. М. Росляка, 2 (ох. № 1789-М); вул. М. Коцюбинського, 1, 3 (ох. № 1813-М, 1814-М); вул. Зелена, 13, 25, 27, 31 (ох. № 1799-М – 1802-М); вул. Д. Пігути, 21 (ох. № 1806-М).
- **Житлові будинки**: вул. Шевченка, 36; вул. Горбачевського, 3; вул. І. Франка, 30, 32, 34; вул. Лесі Українки, 2; вул. М. Росляка, 4, 6, 8; вул. С. Бандери, 13, 23, 27, 30, 32, 49; вул. Д. Пігути, 3; вул. Зелена, 1; вул. О. Маньовського, 1, 3.
- **Будинок стрілецької спілки (мур.)**, 1930 р. — вул. Б. Лепкого, 4, ох. № 1804-М.
- **Залишки оборонних мурів та валів міста**, XVIII ст. — лівобережна частина, ох. № 1747-М.

Примітка: Об'єкти **Замок Гольських** (вул. Замкова, ох. № 686-Н) та **Залізничний вокзал** (вул. Вокзальна, 3, ох. № 1744-М) згідно з Опорним планом мають власні комплексні охоронні зони і містобудівно прилягають до Зони А, виконуючи роль її візуальних акцентів.

2.2. Зона Б — Зона регулювання забудови

Загальна площа: 220,0 га (разом із Зоною А).

Режим регулювання: Найсуворіший. Пріоритет належить науковій реставрації, консервації, збереженню автентичних деталей та регенерації традиційного середовища.

Ритміка фасадів. Фасади завдовжки понад 4 блоки повинні мати архітектурні акценти (зміну фактури чи об'ємів) не рідше ніж раз на 9 м.

Висотні обмеження. Поверховість регулюється залежно від підзони (як правило, 2–4 поверхи) для збереження оглядових точок на пам'ятки архітектури.

Оформлення. Допускається сучасна архітектура, що не дисонує з історичним ландшафтом. Вивіски та рекламні засоби впорядковуються за єдиними осьовими лініями фасаду.

2.2.1. Історико-архітектурна характеристика та стилістика Зони Б

Зона Б оточує історичне ядро і охоплює території, урбанізовані наприкінці XIX – у першій половині XX століття. Поштовхом до розвитку цих районів стало будівництво залізничної гілки (1894–1896 рр.) та розширення промислово-торгівельної інфраструктури.

Ключові архітектурні комплекси та стилі Зони Б:

— **Австрійський залізничний та промисловий історизм:** *Залізничний вокзал* (1894–1896 рр., вул. Вокзальна, 3, ох. № 1744-М, неороманський/змішаний стиль); комплекс *Млина та Крupoцеху* (кін. XIX ст., вул. Млинарська, 14, ох. № 1811-М, 1812-М, промислова цегляна архітектура); залізничне депо на вул. Білецькій.

— **Бароково-класицистична сакральна спадщина:** *Монастир ордену Кармелітів сестер Шариток* (1686, 1856 рр., вул. Монастирська, 1, ох. № 1743-М).

— **Військовий «цегляний стиль» (Rohbau):** *Ансамбль будівель Кавалерійських казарм* (1902 р., вул. С. Бандери, 64 – відокремлена підзона суворого регулювання Б1 площею 4,0 га).

— **Освітня та медична міжвоєнна архітектура:** *Гуртожиток сільськогосподарських ремісників / школа № 6* (поч. XX ст., вул. Залізнична, 10, ох. № 1754-М); *Пологовий будинок / Каса хворих* (1930-ті рр., вул. Б. Лепкого, 8, ох. № 1803-М, функціоналізм)

2.2.2. Межі та точний склад Зони Б

Опис лінії межі Зони Б: Межа починається від міського цвинтаря на вул. С. Бандери, йде на північ біля залізничної колії, перетинає залізничний міст через р. Серет, охоплює депо на вул. Білецькій, 36, залізничний вокзал до вул. С. Стрільців. Потім через вул. Броварова та вул. Підгірна (№ 8, 17а, 21) прямує по вул. Вигнанській, охоплює вул. О. Теліги, вул. Замкову, вул. Шопена до схилу Серету¹. Перетинає річку біля вул. Млинарської, 14, проходить схилом біля школи, перетинає вул. Шевченка біля мосту на Старий Чортків, йде за будинками вул. Грушевського (№ 1–33), вул. Водна, вул. Котляревського до вул. Незалежності (до будинку № 70), далі по західній межі монастиря сестер Шариток повертається до початкової точки.

Вулиці та номери будинків Зони Б [148–150, 154–158]:

— **Вулиця Залізнична:** № 1–25, № 10 (Школа № 6), № 81 (Церква Вознесіння та її охоронна зона).

— **Вулиця Вокзальна:** № 3 (Залізничний вокзал).

— **Вулиця Млинарська:** № 14 (Млин та Крupoцех), 14б.

- **Вулиця Степана Бандери (периферійна частина):** № 58г (Садоба, ох. № 1784-М), № 64 (Кавалерійські казарми — підзона Б1).
- **Вулиця Монастирська:** № 1 (Монастир сестер Шариток).
- **Вулиця Богдана Лепкого:** № 8 (Пологовий будинок).
- **Вулиця Чортківська:** № 2 (Вілла, ох. № 1809-М).
- **Вулиця Олени Теліги:** № 1–5, 16 (Полкова церква), 19–45.
- **Повний перелік інших вулиць Зони Б:** вул. Михайла Грушевського (№ 1–33), вул. Незалежності (№ 1–70), вул. Богдана Хмельницького, вул. Водна, вул. Котляревського, вул. Семена Стрільців, вул. Броварова, вул. Підгірна, вул. Вигнанська, вул. Замкова, вул. Шопена, вул. Білецька (№ 36), вул. Надрічна.

2.3. Зона В — Територія сучасної та промислової забудови

Загальна площа: Усі території в межах адміністративних кордонів міста Чортків поза межами Зон А та Б.

Режим регулювання: Рекомендаційний та заснований на сучасних урбан-стандартах.

Пріоритети розвитку. Ущільнення забудови з акцентом на активізацію перших поверхів під комерцію та впровадження експлуатованих дахів (сади, кафе, сонячні батареї).

2.3.1. Містобудівна та архітектурна характеристика Зони В

Зона В охоплює території міста, освоєні у другій половині XX — на початку XXI століття:

- **Багатоповерхові житлові мікрорайони (1960–1980-ті рр.):** типова 4–5-поверхова панельна та блокова забудова (мікрорайони вздовж вул. Незалежності, вул. Сонячної).
- **Сучасна котеджній та садибна забудова:** приватний сектор на периферії міста.
- **Промислово-комунальні зони:** виробничі підприємства, складські комплекси та автотранспортні підприємства на виїздах із міста.

Пріоритети розвитку та стандарти для Зони В:

- **Енергоефективність та оновлення фасадів:** комплексна термомодернізація типових багатоквартирних будинків із використанням узгодженої ахроматичної колірної гами (сірий, білий, графітовий) без хаотичного клаптикового утеплення.
- **Активізація перших поверхів:** пристосування цокольних та перших поверхів під комерційні та соціальні функції з дотриманням нормативів безбар'єрності (пандуси, підйомники).

- **Експлуатація дахів:** впровадження зелених дахів, спорудження сонячних панелей та громадських просторів відпочинку.
- **Стандартизація огорожень у садибній забудові:** відмова от високих глухих парканів на користь прозорих металевих конструкцій або живих огорож висотою до 1,5 м.
- **Реалізація концепції «15-хвилинного міста»:** забезпечення мешканців спальних мікрорайонів базовими соціальними послугами, рекреаційними зонами (кишенькові парки, дитячі/спортивні майданчики) у радіусі пішої доступності.

2.3.2. Межі та точний склад Зони Б

Зона В охоплює нові житлові та промислові масиви міста, зокрема периферійні частини вул. Незалежності, вул. залізничної, вул. Коновальця, вул. Ягільницької, вул. Промислової, а також нові квартали садибної забудови на околицях Чорткова.

3. Опорядження фасадів будівель та споруд

Фасад — цілісна зовнішня оболонка споруди, що охоплює всі елементи від покрівлі до мощення: стіни, віконні та дверні отвори, перемички, дашки, навіси, портали й зовнішні сходи. Упорядкування фасадів спрямоване на усунення візуального хаосу та відновлення гармонійного образу міського середовища. Будь-які зміни реалізуються комплексно, з урахуванням контексту всього кварталу.

3.1. Збереження автентичності

Фундаментальним принципом Дизайн-коду є безумовний пріоритет збереження структурної побудови, архітектурного стилю та художнього вирішення будівель, що формують історичне обличчя Чорткова. Навіть за умови глибокої модернізації внутрішнього простору оригінальний вигляд фасадів та автентичні архітектурні деталі підлягають обов'язковому збереженню.

Режим охоронних зон. В історичному ареалі (41,25 га) та охоронних зонах пам'яток — костелу Св. Станіслава, Старої та Нової ратуш, замку Гольських і дерев'яних храмів — будь-яке втручання допускається виключно у формі наукової реставрації або консервації. Пріоритетне завдання — регенерація: відновлення втрачених частин історичних кварталів зі збереженням традиційного характеру середовища.

Захист архітектурного декору. Заборонено перекривати рекламними засобами, вивісками чи технічними елементами ліпнину, пілястри, сандрики, колони, барельєфи та інші деталі фасадів. Вивіски не повинні закривати балкони, вікна та двері (30% площі скла заповнено малюнком, матуванням, фрезеруванням або кольоровою плівкою. Решта 70% поверхні залишаються повністю прозорими), адресні таблички та охоронні знаки пам'яток.

Нове будівництво. Допускається в центральній частині лише на підставі науково-проектних досліджень. Нові об'єкти мають бути «фоновими» — підпорядкованими контексту та такими, що не дисонують з архітектурними домінантами.

Архітектурна спадщина Чорткова є недоторканною: будь-яке втручання має беззастережно підпорядковуватися вимогам збереження історичного вигляду міста.

3.2. Колористика та матеріали

Традиційні матеріали. З метою посилення просторової ідентичності рекомендуються натуральні матеріали — цегла, камінь, вапняний тиньк, дерево. Штучні імітації, що дисонують з автентичною забудовою, в межах Зон А та Б неприпустимі. Вимоги поширюються на фасади, дахи, вікна, двері, огороження та мощення.

Колірні рішення. Колористика ґрунтується на стриманій палітрі природних відтінків. Пріоритет — «фонові» кольори, що підкреслюють тектоніку фасаду, не відволікаючи від архітектурних домінант. Оновлення колористики під час реновації є обов'язковим.

Теплі нейтральні

Земля та камінь

Холодні відтінки

Приглушені натуральні акценти

рис.3 – колористична палітра фасадів: зразки рекомендованих відтінків із RAL-кодами

Колірні стандарти покриття даху. З метою збереження автентичного силуету міста Чортків, покриття даху під час проведення робіт при реставрації, реновації рекомендується використовувати RAL 8004 (Мідно-коричневий / Copper brown).

Колірні стандарти покриття вікон та дверей. Для відновлення історичних дверей та вікон використовують покриття, які не лише захищають деревину, а й зберігають або точно відтворюють її автентичний вигляд. Вибір конкретного варіанта залежить від історичної епохи будівлі, породи дерева. Рекомендовані варіанти покриття: фарбування (непрозоре покриття), масляні та олійно-фталеві фарби, акрилові емалі на водній основі.

Тонування та збереження текстури дерева (напівпрозоре покриття). Використовується, якщо двері чи вікна виготовлені з цінних порід (дуб, модрина, горіх) і мають гарний природний малюнок.

- Лакобейци та захисно-декоративні лазури. Спеціальні суміші, які поєднують у собі колорування (тонування під благородні породи) та захисний лаковий шар.

- Лляна олія та натуральні воски.

- Алкідно-уретанові (яхтові) лаки.

Покриття ринв, поручнів та огорожень в історичних будівлях. Підпорядковується суворим правилам реставрації, де головним критерієм є збереження автентичності, використання традиційних матеріалів та довговічний захист від корозії.

Основний підхід полягає у відмові від пластику (ПВХ) та дешевих сучасних глянцевоїх фарб на користь металів, що патинують, та спеціальних матових захисних емалей.

Покриття та матеріали ринв (водостічних систем).

В зоні А та Б пластикові ринви повністю заборонені. Застосовують лише автентичні метали:

- Мідь (без додаткового покриття);
- Титан-цинк;
- Оцинкована сталь з матовим полімерним покриттям;
- Традиційне фарбування (для реставрації збережених залізних ринв);

Покриття металевих огорожень (балкони, парпети, паркани):

- Антикорозійні уретан-алкідні або акрилові емалі (3 в 1);
- Ковадлові (молоткові) фарби;
- Вороніння та хімфарбування.

Покриття та обробка поручнів:

- **Дерев'яні поруччя (дуб, ясен, модрина)**
- Тверді воски та олії (матові)
- Яхтові або поліуретанові матові лаки
- **Металеві поруччя:** Покриваються тими ж емалями, що й огороження, проте з підвищеною стійкістю до стирання (поліуретанові основи). Полімерні «м'які» накладки чи пластикова імітація неприпустимі.

Паспорт опорядження фасаду. Усі роботи з фарбування або оздоблення фасадів виконуються відповідно до Паспорта опорядження — обов'язкової складової проєктної документації. Документ фіксує єдине архітектурне та колористичне рішення для всієї споруди, запобігаючи клаптиковому оновленню.

Практичні вимоги. Матеріали мають бути зносо- та морозостійкими, екологічними, довговічними та доступними на ринку.

3.3. Балкони та лоджії

Балкони, тераси та еркери є активними просторовими складовими фасадів. Самовільне застосування, зміна матеріалів огороження та перепланування, не передбачені первісним проектом або чинним Паспортом фасаду, заборонені.

Облаштування балконів. На відкритих балконах допускається розміщення мобільних меблів, декоративних світильників та озеленення в кашпо — без виступу за межі огороження та перекриття архітектурного декору. Нічне освітлення — 3 000–3 900 К. Зовнішні блоки кондиціонерів встановлюються виключно всередині балконів у прихованих зонах.

Маркізи. Встановлюються в межах прорізу з відступом від декоративних елементів не менше 5–10 см. Не перекривають більше 30% висоти прорізу. Всі маркізи в межах одного фасаду уніфікуються за кольором і конструкцією. Використання маркіз як рекламних носіїв заборонено.

Реклама на балконах. Категорично заборонено розміщення рекламних засобів, банерів і вивісок на огорожах балконів та декоративних елементах фасадів. Будь-які зміни в межах історичної частини потребують погодження з органами охорони культурної спадщини.

рис.4 – приклад облаштування балконів

3.4. Технічні елементи

Сучасне інженерне обладнання не повинно порушувати естетичну цілісність фасадів. Основна вимога — мінімізація його візуального впливу: функціональність при непомітності.

Кондиціювання. Зовнішні блоки встановлюються у заздалегідь визначених прихованих зонах: всередині балконів, лоджій або на терасах. За наявності технічної можливості рекомендуються ніші або декоративні екрани, що відповідають Паспорту фасаду.

Інженерні мережі. Кабелі, вузли обліку та комунікаційне обладнання вмонтовуються в захисні коробки, пофарбовані в колір фасаду. Під час капітальних ремонтів пріоритетним є прихований монтаж у товщі стін.

Безпека та водовідведення. Фасадні конструкції мають надійні вузли кріплення, розраховані на вітрові, динамічні та статичні навантаження. Конструкції передбачають системи водовідведення. Металеві елементи захищаються стійким лакофарбовим покриттям.

Відповідальність. Несанкціоновані рекламні конструкції, застарілі кронштейни та банери підлягають демонтажу. Антенне обладнання переноситься на покрівлю або у внутрішні двори. Відповідальність за технічний стан і вигляд фасадних елементів несе власник або користувач приміщення.

3.5. Нічне освітлення фасадів

Нічне освітлення — інструмент формування безпечного та естетично привабливого середовища. Система підсвічування виявляє композиційні переваги споруди, не спотворюючи тектоніку й кольорову гаму. Ключовий принцип — людиноцентризм: висока видимість для пішоходів без засліплення (глер-ефекту).

Характеристики світла. Рекомендована колірна температура: 2 700–4 100 К; для житлових та історичних зон — 3 000–3 900 К. Внутрішнє підсвічування допускається переважно для монохромних конструкцій.

Спрямованість освітлення. Підсвічування має бути рівномірним і спрямованим на об'єкт завдяки лінзам, розсіювачам та відсікачам. Освітлення фасадів, терас і балконів не повинно потрапляти до вікон житлових приміщень.

Обмеження в Зоні. Заборонено динамічне, пульсуюче та мерехтливе світло, біжучі стрічки, світлові табло та монітори. На пам'ятках неон допускається виключно для прихованої контражурної підсвітки об'ємних літер.

4. Впорядкування вхідних груп будівель та споруд

Вхідна група — ключовий вузол взаємодії між приватним простором будівлі та вулицею. Вона охоплює дверні отвори, ґанки, сходи, пандуси, підйомники, навіси та елементи освітлення й навігації.

4.1. Принцип безбар'єрності

Тотальна безбар'єрність є фундаментальним стандартом просторової регенерації міського середовища Чорткова. В основу кожного проєктного рішення покладаються принципи універсального дизайну, орієнтованого на «людський масштаб».

Середовище має бути максимально придатним для використання всіма людьми без додаткової адаптації. Доступність стосується не лише людей з інвалідністю, а й батьків із дитячими візками, літніх осіб, дітей та людей із тимчасовими порушеннями здоров'я.

Доступність не може бути «додатковою опцією» у вигляді приставного пандуса — вона має бути органічно інтегрована в архітектуру будівлі. Еталонне рішення — вхід врівень із землею.

Універсальний дизайн робить інклюзивність непомітною, але відчутною.

рис.5 – приклад інклюзивності вхідної групи

4.2. Адаптаційні рішення

Якщо рельєф або конструктивна структура будівлі унеможливають вхід на рівні тротуару, застосовуються адаптаційні рішення залежно від висоти перепаду.

Пріоритетне рішення (вхід врівень). Для всіх нових об'єктів. Горизонтальний майданчик перед входом: не менше $1,6 \times 1,8$ м, поперечний ухил 1–2%. Покриття — рівне, неслизьке, рекомендується бруківка без фаски. Попереджувальна тактильна смуга на всю ширину прорізу.

Перепад до 0,15 м. Допускається ґанок за умови обов'язкової компенсації перепаду плавним підйомом або пандусом. Над входом передбачається навіс.

Перепад 0,15–0,80 м. Сходи обов'язково дублюються пандусом або вертикальним підйомником. Максимальний ухил відкритого пандуса — 8% (1:12). Уздовж країв пандуса — захисні бортики висотою не менше 5 см. Над входом — навіс.

Перепад понад 0,80 м. Лише для існуючих будівель із конструктивними обмеженнями. Влаштовуються багатомаршеві пандуси, платформні підйомники або ліфти, інтегровані в архітектурне рішення фасаду.

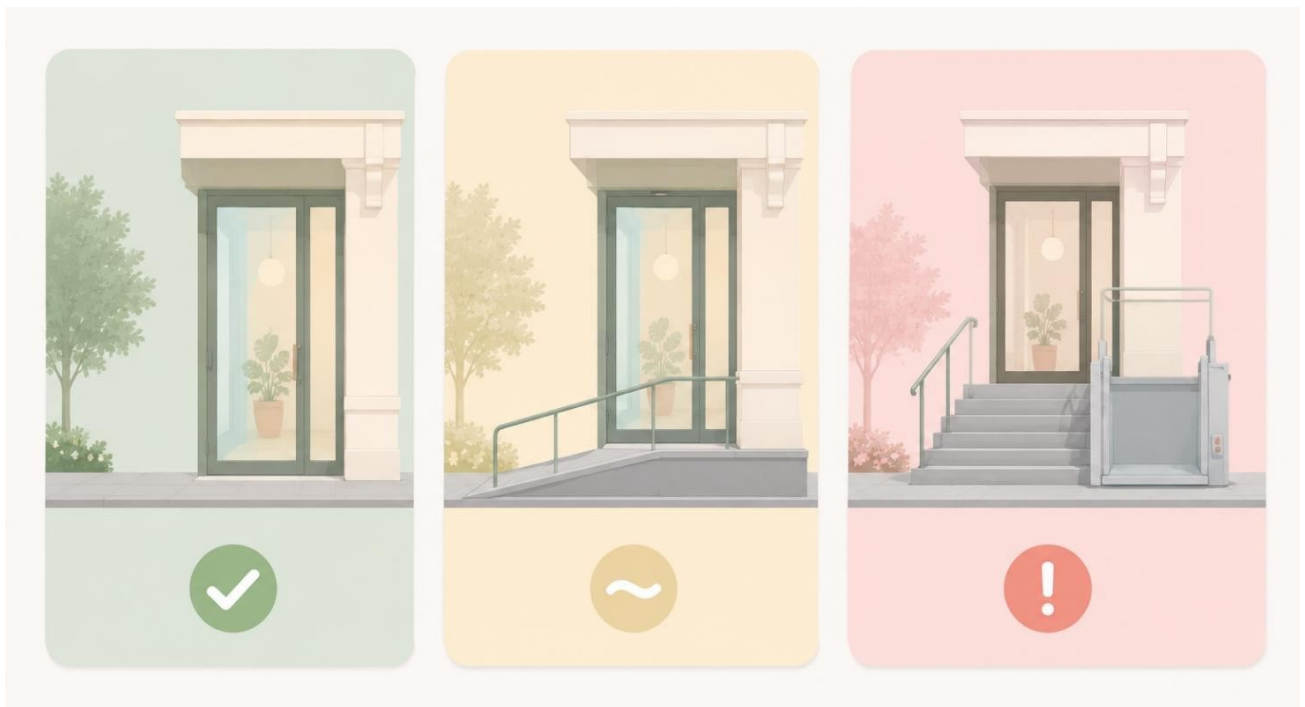

рис.6 – приклад адаптаційних рішень

Загальні вимоги до всіх типів вхідних груп:

- чиста ширина дверного прорізу — не менше 0,9 м;
- рекомендуються двері з ґартованого скла для візуального контакту з обох боків;
- поручні з обох боків сходів і пандусів на висоті 0,7 м та 0,9 м;
- контрастне маркування ребер першої та останньої сходинки: 5–10 см на проступі, 3–5 см на підсходинку;
- рівне неслизьке покриття з бруківки без фаски;
- рівномірне освітлення вхідних зон, колірна температура 3 000–3 900 К.

4.3. Двері та Сходи

Вхідні вузли є найкритичнішими точками контакту людини з архітектурою. Вхідні двері виготовляються з прозорого гартованого скла, чиста ширина стулки у відкритому стані — не менше 0,9 м.

Проектування сходових маршів ґрунтується на принципах кінематичного комфорту: кількість сходинок в одному марші — від 3 до 18. Мінімальна ширина маршу для громадських будівель — 1,35 м. Між маршами — горизонтальні площадки глибиною не менше ширини маршу, але не менше 1,5 м.

Поверхні покриваються бруківкою без фаски. Контрастне маркування — на ребрах першої та останньої сходинок. Поручні — безперервні, з обох боків, на висоті 0,7 м та 0,9 м.

4.4. Навіси та маркізи

Навіси та маркізи є водночас функціональними і пластичними елементами фасаду. Будь-яке встановлення підпорядковується ритму архітектурних членувань будівлі та Паспорту фасаду.

рис.7 – приклад влаштування навісів та маркіз

Розміщення. Маркізи встановлюються в межах прорізу. За неможливості такого монтажу допускається розміщення над карнизом із відступом 50–100 мм від декоративних елементів.

Пропорції. Маркіза не перекриває більше 30% висоти прорізу. Співвідношення виносу до висоти — не більше 1:1,5.

Уніфікація. Усі маркізи та навіси в межах одного фасаду уніфікуються за конструктивним рішенням, формою, матеріалом і колірною гамою. Поєднання різних типів конструкцій на одному об'єкті забороняється. Перевага надається матовим тканинам природних відтінків, що відповідають колористичній палітрі кварталу. Глянцеві банерні матеріали та пластикові імітації неприпустимі.

Інформаційне наповнення. Забороняється використання маркіз як рекламних носіїв. Допускається лише офіційна назва закладу або зареєстрований логотип — за умови прямого передбачення у проєктній документації.

5. Облаштування вітрин, вивісок та зовнішньої реклами

Засоби візуальної комунікації — вивіски, вітрини та рекламні конструкції — є частиною міського середовища і водночас одним із найчастіших джерел візуального хаосу. У Чорткові вони розглядаються як елементи оздоблення фасадів, підпорядковані архітектурній тектоніці будівель. Кожна конструкція має бути делікатним ідентифікатором закладу, а не рекламним оголошенням.

5.1. Типологія вивісок

Вибір типу конструкції визначається принципом масштабної відповідності: розміри вивіски мають бути пропорційними до фасадних елементів, на яких вона розміщується.

Окремі об'ємні або площинні літери. Пріоритетне рішення: за ними залишається видимою автентична фактура фасаду. В Зоні А виготовляються виключно з природних матеріалів (метал, дерево, камінь).

Інформаційні таблички розміщуються біля входу. За кількох орендарів — єдина підкладка або вертикальний ряд табличок однакового розміру та стилістичного вирішення. Назву об'єкта, години роботи та вид діяльності рекомендовано розміщувати на прозорому фоні біля вхідних дверей в одному кольорі, контрастному до поверхні на висоті 1,2 м – 1,5 м від рівня землі.

Маркізи з інформаційним наповненням. Допускається нанесення назви або логотипа закладу. Маркіза не може перетворюватися на рекламний банер.

Мистецькі форми. Шрифтові написи по тиньку, художній розпис, мозаїки, сграфіто, вітражі — найбільш органічні для історичного середовища Чорткова.

Зовнішня реклама (білборди та сітілайти). Сітілайти (1,4 × 2,0 м) — у зоні вуличних меблів уздовж тротуарів. Білборди — виключно вздовж магістральних вулиць, за межами кварталів житлово-громадської забудови. В Зоні А та Б зовнішня реклама заборонена.

Медіафасади та відеоекрани. Допускаються лише в межах зони В, за умови відсутності світлового забруднення. В Зоні А та Б медіафасади та відеоекрани заборонені.

5.2. Конструкції та технічні вимоги

Геометричні параметри. Пріоритет надається вивіскам невеликих розмірів, які не займають великі площини фасаду і мають лаконічні кольори та шрифти написів.

Конструктивно вивіска може складатися з одного елемента для одного суб'єкта господарювання.

Окремі об'ємні або площинні літери.

Довжина вивіски - до 1 м.

Товщина літери вивіски не може перевищувати 0,1 м (10 см).

Відступ від площини фасаду до лицевої поверхні вивіски, розміщеної паралельно до фасаду, не повинна перевищувати 0,1 м (10 см).

Інформаційні таблички: висота вивіски має становити - до 30 см, довжина – до 70 см.

рис.9 – правила застосування освітлення фасадів

Матеріали. В Зонах А та охоронних зонах – природні матеріали: метал, дерево, камінь, скло, вапняний тиньк. Заборонено банерну тканину та гнучкі полімери на каркасі. Глянцеві поверхні та «кислотні» кольори неприпустимі.

Освітлення. Колірна температура 2 700–4 100 К (рекомендовано 3 000–3 900 К). Дозволені типи: внутрішнє (лише монохромні конструкції), контражурне та зовнішнє. Заборонено: світлові табло, біжучі стрічки, динамічне та пульсуюче підсвічування в Зоні А та Б на житлових будинках.

Захист та інженерне забезпечення. Металеві елементи – з антикорозійним покриттям. Електрообладнання – ступінь захисту не нижче IP43. Кабелі монтуються приховано або в коробах кольору фасаду.

5.3. Розміщення на фасаді

Висотне розміщення. Вивіски розміщуються виключно в межах першого поверху або цоколя — не вище лінії перекриття між першим і другим поверхами. Виняток — будівлі в повній власності одного суб'єкта: за наявності погодженого Паспорта фасаду допускається ідентифікаційний знак на фронтоні.

Горизонтальна уніфікація

Усі конструкції в межах одного фасаду вирівнюються за єдиною горизонтальною віссю.

Заборонено перекривати вивіскам:

- елементи пластики фасаду: ліпнину, пілястри, сандрики, колони, рустовий малюнок, карнизи;
- активні архітектурні об'єми: балкони, еркери, огорожі терас, віконниці, парапети;
- елементи міської навігації: адресні покажчики, номерні таблички, охоронні знаки пам'яток;
- скляні поверхні — більш ніж на 30% площі прорізу.

Відступи. При розміщенні у простінку — відступи від прилеглих елементів не менше 15–20% від ширини простінка. Якщо площа простінка перевищує 3 м², сумарна площа конструкцій у Зоні А — не більше 20% площі ділянки.

5.4. Оформлення вітрин та вивісок

Вітрина — засклена частина фасаду, що забезпечує «активний фасад»: відкритий, привітний, такий, що формує безпечніше міське середовище. Вітрина оформлюється як простір для демонстрації товарів та інтер'єру, а не як площина для реклами.

Текст вивіски має бути добре читабельним і контрастно виділятися на фоні фасаду будівлі. Шрифти вивіски повинні бути легкими для розпізнавання та читання. У вивісці рекомендовано використовувати не більше двох шрифтів. Рекомендовано використовувати шрифтові гарнітури без зарубок та декоративних елементів.

Прозорість. Заборонено закривати вітрину стелажми, холодильним обладнанням, глухими перегородками або банерами так, щоб повністю блокувати огляд інтер'єру.

Плівкове декорування. Допускається як допоміжний елемент: сумарна площа всіх зображень, текстів і аплікацій — не більше 30% площі кожного прорізу. Рекомендується прорізна аплікація без суцільного тла.

Вивіски на склі. Вирівнюються за горизонтальними осями фасаду. У разі стрічкового засклення жодна конструкція не може бути ширшою за відповідну секцію.

Заборони. Повне або часткове (понад 30%) заклеювання вітрин непрозорими плівками заборонено. Неприпустимі: глянцекий вініл, паперові оголошення, широкоформатний друк на банерній тканині. Переліки товарів, ціни, номери телефонів і адреси сайтів на склі не розміщуються.

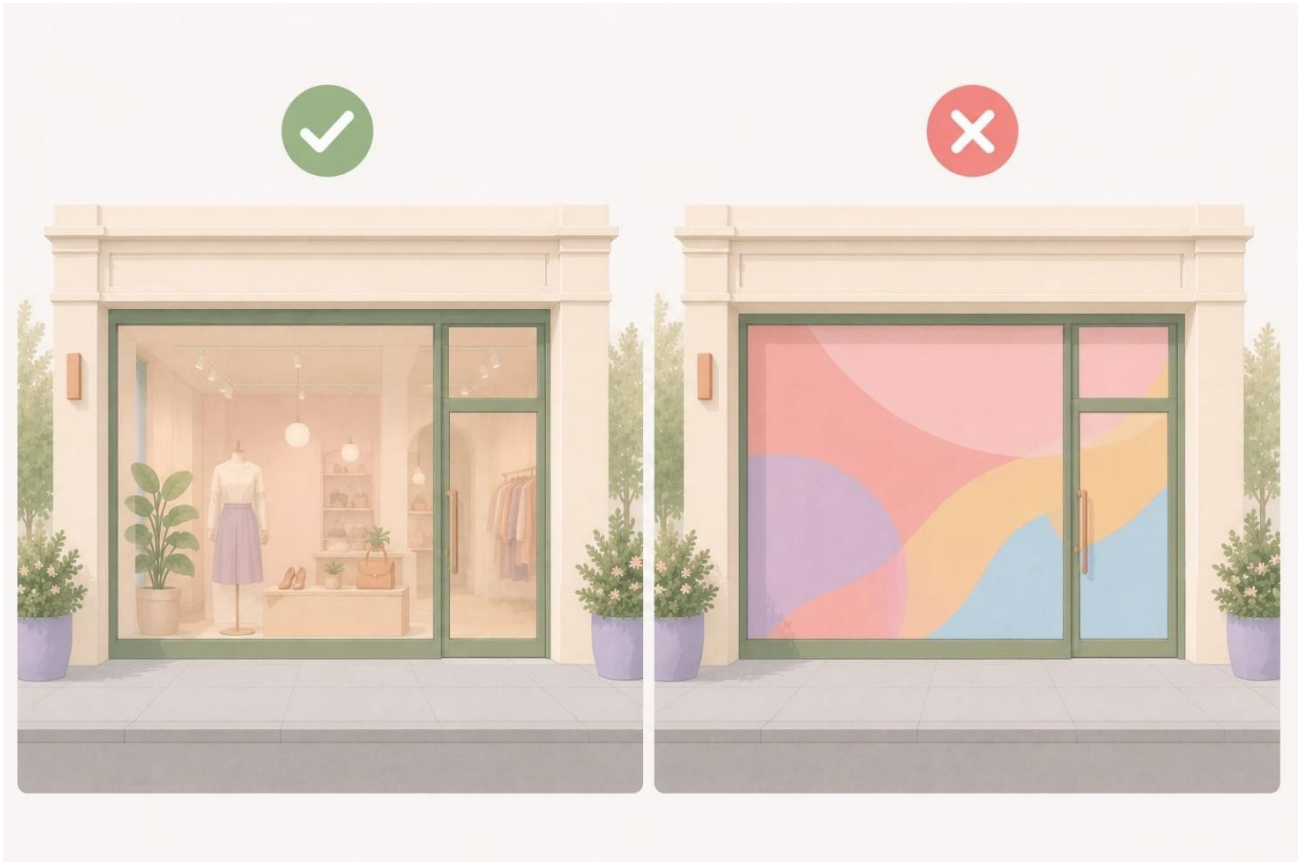

рис.10 – приклад оформлення вітрин

5.5. Мова та зміст

Мовна політика. Текст на вивісках, табличках та оголошеннях подається державною мовою. Зареєстровані торговельні марки наводяться мовою оригіналу. Дублювання латиницею рекомендується для підвищення туристичної привабливості. За двомовного розміщення: над входом — українська зверху, іноземна знизу меншим кеглем; при бічному — українська ліворуч, іноземна праворуч.

Зміст Вивіска містить лише реквізити для ідентифікації: зареєстровану назву суб'єкта або логотип, а також профіль діяльності, якщо він не впливає з назви. Слогани допускаються лише якщо є офіційно зареєстрованою частиною торговельної марки.

На інформаційних конструкціях заборонено розміщувати:

- номери телефонів та адреси електронної пошти;
- посилання на вебсайти та QR-коди (крім навігаційних стел);
- переліки товарів, послуг або меню;

— рекламні заклики («знижки», «акція», «найкраща ціна») — така інформація є рекламою і потребує окремого дозволу.

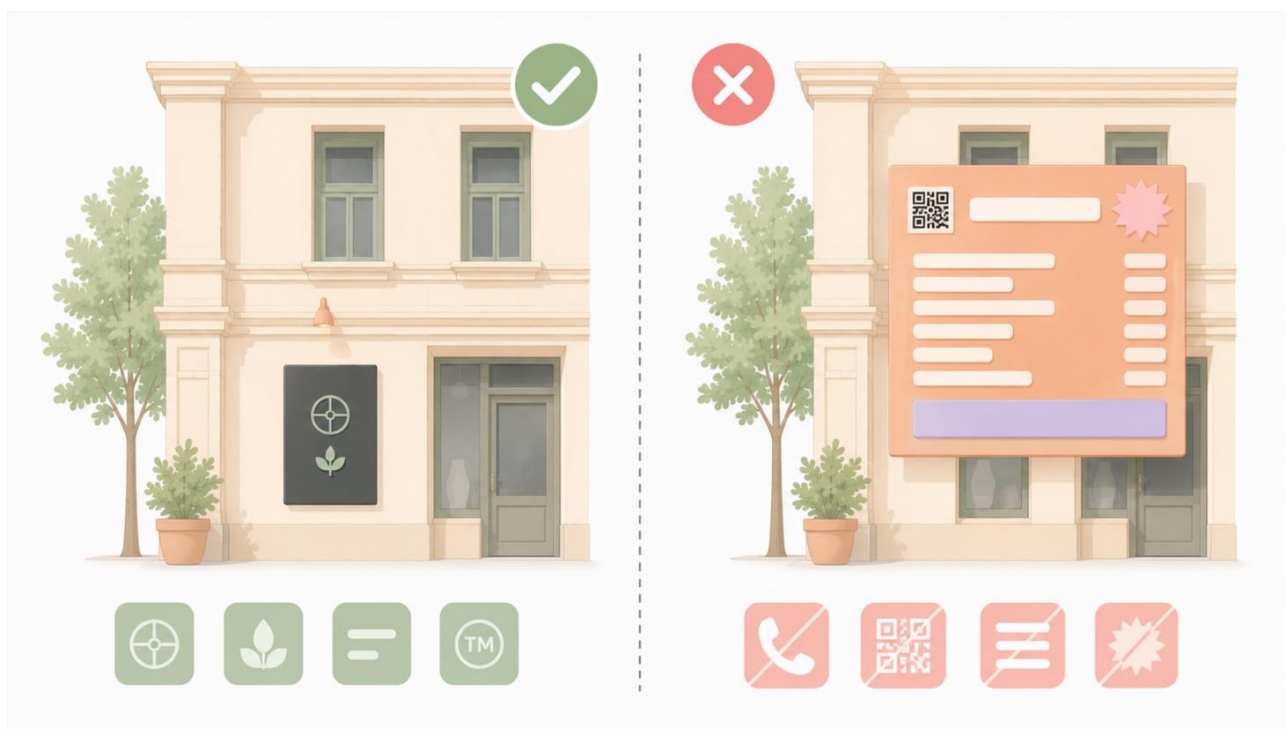

рис.11 – правила розміщення інформації на вивісках, табличках

Грамотність та інклюзивність. Текст виконується з дотриманням норм українського правопису. Рекомендується дублювати назву закладу та графік роботи шрифтом Брайля на табличках біля входу.

5.6. Приклад опорядження фасадів

рис.12 – існуючий стан фасаду будинку №30 по вул. Степана Бандери

рис.13 – Приклад опорядження фасаду будинку №30 по вул. Степана Бандери в світлу пору дня

рис.14 – приклад опорядження фасаду будинку №30 по вул. Степана Бандери в темну пору дня

6. Об'єкти благоустрою та міські меблі

Система об'єктів благоустрою Чорткова ґрунтується на принципах людиноцентризму та екологічної стійкості. Кожен елемент вуличного наповнення виконує утилітарну функцію, підкреслює локальну ідентичність міста та гармоніює з його масштабом і ландшафтом. Для усунення візуального хаосу впроваджується стандарт уніфікації: всі елементи в межах одного кварталу, площі або парку належать до єдиної дизайнерської серії.

6.1. Вуличні меблі

Матеріали та ергономіка. Для поверхонь, що контактують із людиною (сидіння, поручні), — натуральна деревина твердих порід (дуб, бук, в'яз): не перегрівається і не переохолоджується. Каркаси та опори — метал із антикорозійним і антивандальним покриттям. Перевага — темні ахроматичні відтінки (антрацитовий, темно-сірий, чорний).

Лавки. Лавки зі спинками та поручнями — пріоритет для зон пасивного відпочинку; інтервал уздовж пішохідних шляхів — 50 м. Поруч із кожною лавкою — вільний майданчик не менше 1,5 × 1,5 м для дитячого візка або крісла колісного. Неформальні місця для сидіння — потовщені борти квітників, габіони, підпірні стінки висотою 42–48 см (від рівня землі) із дерев'яним настилом. Висоту лави для відпочинку дорослої людини від рівня покриття до площини сидіння треба приймати в межах від 0,42 м до 0,48 м.

Урни. Закрита конструкція. Розміщуються біля входів, зупинок та в громадських зонах з відступом не менше 0,5 м від лавок і фасадів. Мінімальна відстань між урнами — 40 м.

Велопарковки. Пріоритетна конструкція — стенд «Шеффілд» (П-подібна скоба). Розміщення: у зоні видимості, не ближче 0,6 м від фасадів, не менше 0,8 м від пішохідного шляху. Для дитячого транспорту — додаткова перекладина на висоті 40 см.

рис.15 – приклади влаштування вуличних меблів

Ремонтні станції для велосипедів. Розміщуються уздовж веломаршрутів, біля навчальних закладів, рекреаційних зон та транспортних хабів у технічній зоні тротуару (із збереженням пішохідного транзиту не менше 1,8 м). Мають вигляд компактних антивандальних стійок (RAL 7016 / RAL 9005) із базовим інструментом (насос, ключі, тримачі) та монтуються на тверду основу з прихованим анкерним кріпленням.

рис.16 – ремонтна станція для велосипедів

Зарядки електроавтомобілів. Інтегруються у спеціально відведені паркувальні зони біля ТРЦ, муніципальних об'єктів та перехоплювальних паркінгів поза пішохідним ядром центру. Виконуються у стриманому дизайні з антивандальним захистом (IP54/IK10), підземним підведенням кабельних мереж та розміщенням на цоколі між паркомісцем і зеленою смугою, не перешкоджаючи руху пішоходів.

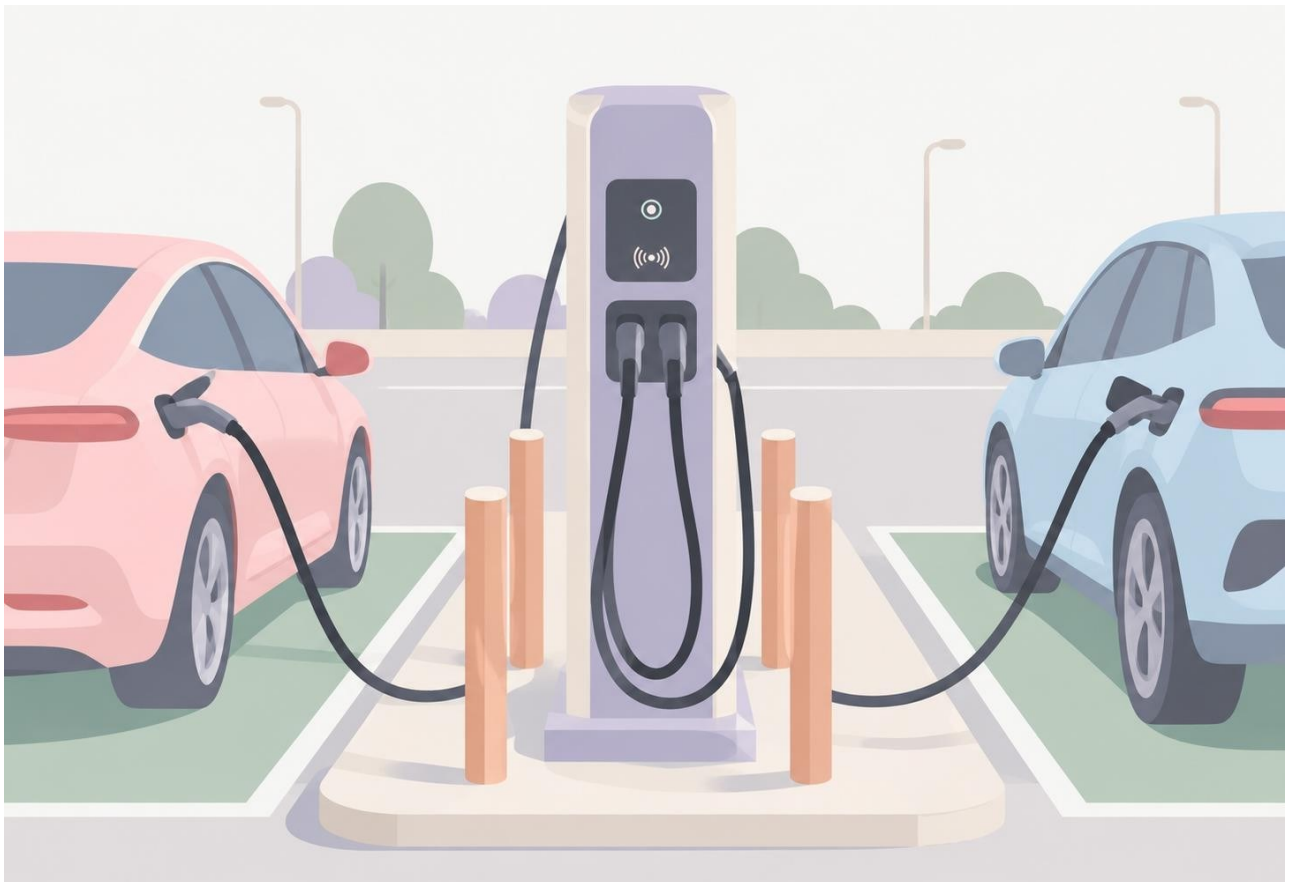

рис.17 – зарядка електромобілів

Майданчик для збору ТПВ. Облаштовуються як підземні контейнерні системи або закриті майданчики з ламельним огородженням (RAL 7016) та навісом від опадів. Передбачають водонепроникне покриття з нахилом, окремі марковані отвори для роздільного сортування відходів, зручний під'їзд для спецтехніки та нормативний відступ від житлової забудови.

рис.18 – майданчик для збору твердих побутових відходів

Поштомати. Встановлюються у кишенях благоустрою, біля зупинок чи сервісних хабів на рівну основу в один рівень із мощенням. Виконуються в єдиній ахроматичній гамі без сторонньої реклами, забезпечуються локальним енергоефективним підсвічуванням та зберігають вільний прохід для маломобільних груп населення.

рис.19 – поштомат

Водомати. Встановлюються у житлових районах та рекреаційних зонах як окремі модулі або прибудовані елементи до глухих фасадів із підключенням до міських мереж. Виготовляються з антивандальних матеріалів (нержавна сталь, скло), обладнуються зливним трапом проти утворення калюж чи льоду та панеллю набору води на доступній висоті (0,8–1,1 м).

рис.20 – водомат

Пункти прийому використаних батарейок та лампочок. Інтегруються у майданчики ТПВ, сервісні хаби або біля входів до громадських установ. Являють собою герметичні пожежобезпечні металеві контейнери з антикорозійним покриттям, захисними клапанами проти виймання вмісту, чітким піктографічним маркуванням та анкерним фіксуванням до основи.

рис.21 – пункт прийому використаних батарейок та лампочок

Виносні ятки та кіоски. Встановлюються строго за комплексною схемою розміщення тимчасових споруд у технічних зонах тротуарів із збереженням транзитного проходу (від 1,5–2,0 м). Мають єдиний модульний дизайн із металевим каркасом, склінням та композитними панелями в темних тонах (RAL 7016), без капітальних фундаментів, глухих фасадів чи виносного торгового обладнання.

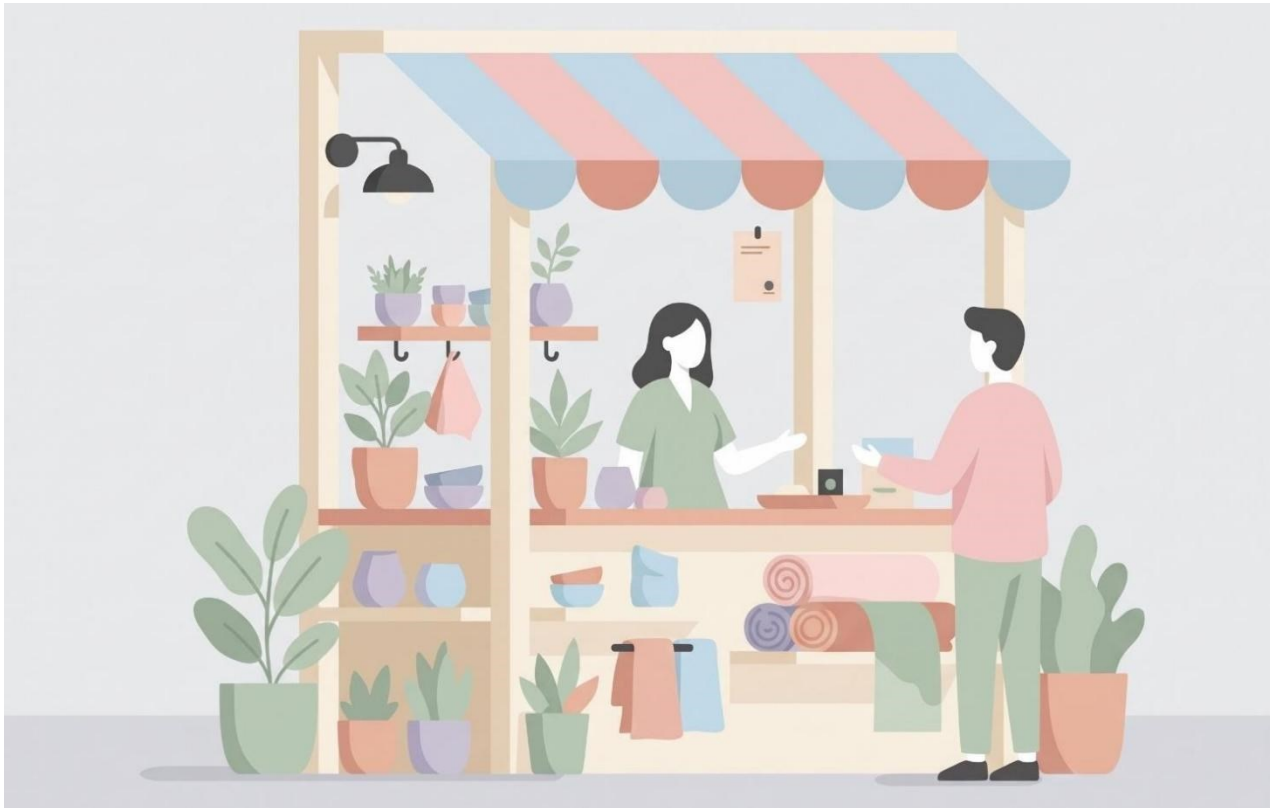

рис.22 – виносна торговельна ятка

Для мінімізації візуального навантаження рекомендується групувати елементи інфраструктури: поєднувати навігаційні знаки та світильники на одній опорі, використовувати вуличні меблі та кашпо замість окремих стовпчиків-антипаркувальних бар'єрів.

6.2. Муніципальне озеленення.

Озеленення Чорткова розглядається не як декоративний елемент, а як функціональна синьо-зелена мережа — інструмент кліматичної адаптації: збір і фільтрація дощових вод, очищення повітря, нормалізація мікроклімату.

Стратегія насаджень. Замість газонів і клумб з однорічників впроваджуються багаторічні трави, декоративні злаки та чагарники. Зелені смуги потребують лише одного скошування на рік (серпень). Вертикальне озеленення захищає фасади від перегріву.

Технічні стандарти висадки дерев. Мінімальний розмір лунки — 1,5 × 1,5 м (або 2,5–4 м² загальної площі). Поверхня — водонепроникна; пристовбурові решітки — врівень із мощенням. Інтервали: малі дерева — 6 м, середні — 8 м, великі — 10–15 м.

Синя інфраструктура. Зелені зони нижче рівня тротуару проектується як біодренажні канали зі щебеневою подушкою. Під смугами озеленення прокладаються перфоровані труби Ø150 мм, що з'єднують ринви з дощовою каналізацією.

6.3. Огородження та бар'єри

Пріоритет — формування відкритого та безпечного міського середовища. Штучні огороження є виключним засобом забезпечення безпеки, а не ізоляції.

Штучні огороження допускаються лише за технічної необхідності. Бар'єри мають легку ажурну конструкцію. Перевага надається «живим» огорожам із декоративних чагарників. Матеріали: метал кольору антрацит або нержавіаюча сталь.

Антипаркувальні бар'єри. Боларди та стовпчики. Перша та остання стійки маркуються світлоповертальними елементами. Рекомендується замінювати окремі стовпчики вуличними меблями, кашпо або елементами освітлення.

Огородження у житловій забудові. Паркани в межах одного кварталу уніфікуються за висотою, матеріалом і кольором. Заборонено гострі елементи (піки, шпички) у верхній частині огороження. Граничні висоти: у Зоні А — не більше 1,2 м; у Зонах Б та В — не більше 1,8 м.

Інформаційне наповнення.

У Зоні А: розміщення вивісок і реклами на огорожах та воротах заборонено (виняток — охоронні дошки пам'яток). У Зонах Б та В: інформаційні знаки допускаються з відступом змістової частини не менше 10% від горизонтальної ширини площини.

6.4. Літні майданчики

Літні майданчики перетворюють транзитні тротуари на живий громадський простір, підвищують рівень соціального контролю та стимулюють розвиток локальної економіки.

Конструктивні вимоги. Виключно сезонні, легкі розбірні конструкції. Заборонено масивні зварені каркаси та заглиблення фундаментів у покриття тротуару. Огородження — легкі декоративні бар'єри заввишки до 0,6–0,8 м або мобільне озеленення в кашпо; глухі огороження заборонено.

Розміщення та безбар'єрність.

Ширина безперервного пішохідного шляху поруч із майданчиком — не менше 1,8 м на вузьких вулицях і не менше 2,25 м на широких магістралях. Відступи: не менше 0,5 м від зелених насаджень; не менше 1,0 м від елементів вуличної інфраструктури.

Розміщення літніх майданчиків заборонено:

- в арках, підворіттях та наскрізних проїздах;
- на газонах, зелених зонах і квітниках;
- на відстані менше 20 м від зупинок громадського транспорту;
- на відстані менше 5 м від пішохідних переходів.

рис.23 – приклади влаштування вуличних меблів

Естетика та сонцезахист. Парасольки та маркізи підпорядковуються колористиці фасаду. Однотонні тканини стриманих природних відтінків; нанесення реклами алкогольних брендів на парасольки заборонено. Нічне освітлення — м'яке, тепле (3 000–3 900 К).

Рекомендується закріпити обов'язок власника щорічно до початку сезону отримувати узгодження схеми розміщення майданчика в органі місцевого самоврядування.

6.5. Приклад влаштування вуличного простору

рис.24 – існуючий стан благоустрою вулиці Тараса Шевченка

рис.25 – приклад влаштування благоустрою вулиці Тараса Шевченка

7. Інфраструктура та навігація

Система міської навігації та транспортної інфраструктури формує функціональний і комунікативний каркас Чорткова. Кожен елемент — від зупинки до адресної таблички — є частиною єдиної дизайн-системи, що ґрунтується на принципах універсального дизайну та інклюзивності.

7.1. Зупинки громадського транспорту

Зупинковий вузол є повноцінним елементом міського середовища, інтегрованим у безбар'єрний пішохідний простір. Стратегічний пріоритет — перехід від заїзних кишень до зупинок без заїзду.

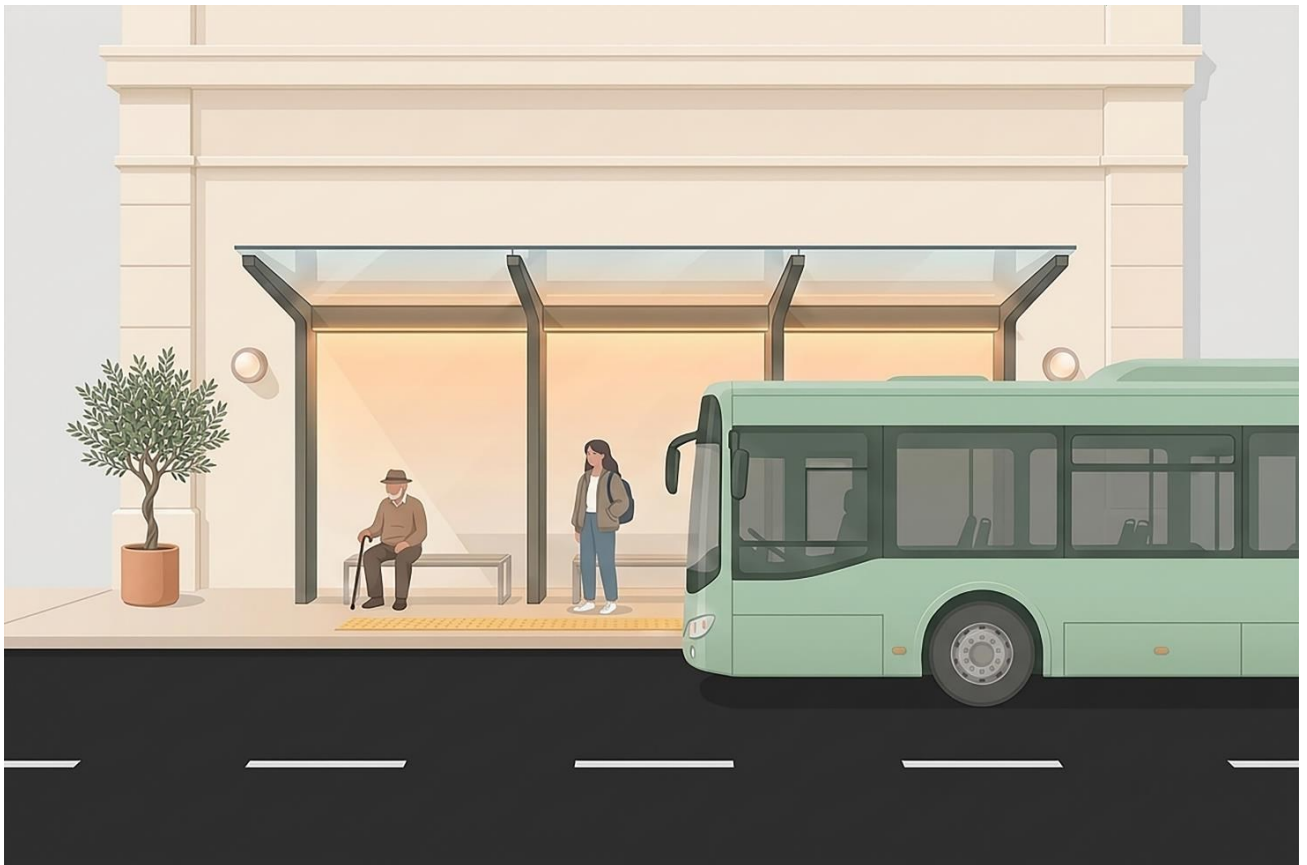

рис.26 – приклад влаштування зупинки громадського транспорту

Технічні параметри посадкового вузла. Висота майданчика — 0,2 м від проїзної частини. Довжина фронту посадки — не менше 20 м; корисна глибина очікування — не менше 1,5 м. Зона зупинки позначається розміткою 1.17.1.

Інклюзивність та безпека. Відповідно до ДБН В.2.2-40:2018 вздовж бордюру на всій довжині майданчика монтується попереджувальна тактильна смуга. Освітлення — 3 000–3 900 К.

Павільйони. Металевий каркас кольору антрацит, огорожувальні стінки з прозорого гартованого скла з двох або трьох боків. Глибина — не менше 1,5 м, довжина — не менше 4,5 м. Усередині — навігаційна панель із розкладом, схемою маршрутів та інформацією шрифтом Брайля.

Розміщення. Не менше 5 м після пішохідного переходу за перехрестям і не менше 20 м перед переходом до перехрестя. На вулицях із велоінфраструктурою велодоріжка прокладається позаду павільйону.

Рекомендується передбачити на навігаційних панелях QR-код із посиланням на актуальний онлайн-розклад руху.

рис.27 – існуючий стан зупинки ГТ по вулиці Гончара

рис.28 – приклад реконструкції зупинки ГТ по вулиці Гончара

7.2. Адресна навігація

Охоронні зони покажчиків. Таблички адресних покажчиків монтуються виключно на вільних ділянках і центруються відносно вертикальної осі простінків або рустових каменів. У разі розміщення на куті будинку відступ від краю фасаду повинен дорівнювати довжині покажчика. Заборонено розміщення на ліпнині, колонах, пілястрах, сандриках.

рис.29 – приклад влаштування адресних покажчиків

Технічні параметри. Висота монтажу – 2,1–2,5 м від рівня тротуару. Типорозмір: для вулиць шириною до 25 м – малі покажчики (висота 20–30 см); для магістральних вулиць – великі (30–40 см). Для магістральних вулиць покажчики з назвою вулиці та номером будинку рекомендується встановлювати на окремих табличках.

Матеріали та стиль. У Зоні А – металеві або емальовані таблички, стійкі до корозії. Пластикові коробки з підсвічуванням у Зоні А не допускаються. Єдина колірна гама для всього міста (наприклад, антрацитовий або темно-синій фон із білими символами).

Інклюзивність. Назви вулиць – державною мовою; у туристичних зонах – дублювання латиницею. На табличках у місцях безпосереднього контакту рекомендується дублювання шрифтом Брайля.

7.3. Елементи пішохідної навігації

Інформаційні пілони (стели).

Встановлюються у точках входу до районів, на площах і біля транспортних вузлів. З обох боків – вільний прохід не менше 1,2–1,5 м. На відстані 0,5 м від стели – попереджувальне тактильне мощення. Інформаційне наповнення – план-карта «як я бачу» з об'єктами у радіусі 5–15 хвилин пішої ходи.

рис.30 – інформаційний пілон

Навігаційні вказівники.

Вертикальна металева стійка кольору антрацит або чорний із консольними блоками-стрілками. Мінімальна висота від тротуару до нижнього блоку – 2,5 м. Тексти – висококонтрастні, уніфікований шрифт, орієнтовані відповідно до напрямку руху.

Матеріали та стандарти. Ключові тексти на пілонах у зонах контакту дублюються шрифтом Брайля. Інформація супроводжується міжнародними піктограмами. Матеріали: метал із порошковим фарбуванням, гартоване скло, емальовані панелі.

рис.31 – навігаційний вказівник

Рекомендується інтегрувати в навігаційні пілони QR-коди або NFC-мітки, що ведуть на інтерактивну карту міста.

8. Матеріали та технічне виконання

Технічна політика благоустрою Чорткова ґрунтується на застосуванні матеріалів, що поєднують довговічність, кліматичну стійкість та естетичну відповідність. Пріоритет — натуральні фактури та ахроматична палітра.

8.1. Каталог рекомендованих матеріалів.

Деревина. Тверді породи (дуб, тик, бук, в'яз) для поверхонь із безпосереднім контактом. Обов'язкова обробка антисептиками та просоченнями, що не перекривають природну текстуру.

Метали. Сталь із порошковим фарбуванням (чорна або антрацит, матове покриття) — для опор, огорожень, болардів, велопарковок. Нержавна сталь — для інтенсивно експлуатованих елементів: поручнів, ігрового обладнання. Зачищені шви; кріплення — приховані або закриті накладками.

Архітектурний бетон та композити. Шліфований бетон — для кашпо, бортів квітників, малих архітектурних форм (відтінки сірого та білого). Нешліфований — для несучих частин сходів, пандусів і підпірних стінок.

М'які та сипучі покриття. Гумова крихта — пріоритет для дитячих та спортивних майданчиків. Деревна мульча — екологічна альтернатива для парків. Річковий пісок — виключно в рекреаційних зонах.

Рекомендується закріпити вимогу щодо локального походження матеріалів (місцевий вапняк, деревина з сертифікованих українських лісгосподарств) для зниження вуглецевого сліду та підтримки регіональної економіки.

8.2. Типи мощення

Безфасочна бруківка. Еталонний стандарт для основних пішохідних шляхів і велодоріжок: рівна площа, мінімальна вібрація, максимальний комфорт для маломобільних груп.

Бруківка з фаскою. Застосовується в технічних зонах тротуару та зонах розміщення вуличних меблів.

Тактильні плити. Виключно для направляючих, попереджувальних та інформаційних смуг. Конусоподібні рифи — попередження про небезпеку, лінійні — напрямки руху. Інформаційні смуги — виконують роль орієнтира та можуть бути обох типів рифів в залежності від місця розташування.

Функцію стандартних тактильних смуг можуть виконувати: бордюрний камінь, газон, пішохідна доріжка, яка з одного чи двох боків має різне за фактурою покриття зі стандартних матеріалів, комбіноване покриття, коли на пішохідних шляхах покладено різні типи тротуарної плитки, бруківки, асфальту, що відрізняються за фактурою

Асфальтобетон. Допускається для магістральних велодоріжок і тротуарів поза межами Зони А. Обов'язкове якісне водовідведення через біодренажні канали.

Технічні вимоги:

- нековзка поверхня (коефіцієнт зчеплення згідно з ДБН);
- стійкість до циклів заморожування/розморожування;
- перехід між різними покриттями — в один;
- лунки для дерев — закриті пристовбурними решітками врівень із мощенням.

Деревина

Дуб

Тик

Бук

В'яз

Метали

Антрацит металевий

Нержавна сталь

Кортенова сталь

Окислена мідь

Мощення

Базальтова
бруківка

Архітектурний
бетон

Плити з червоного
пісковика

Плити з білого
пісковика

ФЕМ

Декоративне покриття

Архітектурний бетон

Гумова крихта

Деревна мульча

Щебінь

рис.15 – палітра матеріалів

8.3. Технічні вимоги до монтажу

Монтажна політика спрямована на безкомпромісну безпеку при максимальному збереженні архітектурної тканини міста. Кожна конструкція є оборотним елементом, що не пошкоджує автентичного оздоблення фасаду.

Інженерні мережі та кабелі. Вмонтовуються в товщу стін або захищаються коробами кольору фасаду. Електрообладнання — ступінь захисту не нижче IP43. Конструкції забезпечують ефективне водовідведення та унеможливають накопичення снігу.

Монтаж наземних об'єктів. Фундаменти заглиблюються нижче рівня мощення; після завершення робіт покриття відновлюється впритул до стійки.

Фасадне кріплення. Заборонено кріплення до ліпнини, пілястр, карнизів. Металеві елементи — з антикорозійним покриттям.

Геометричні параметри виносу. Відстань від площини фасаду до лицьової точки паралельної вивіски — не більше 260 мм; у простінках першого поверху — не більше 130 мм. Нижня крайка консольних конструкцій — не нижче 2,5 м від тротуару.

Відповідальність за технічний стан, безпеку та вигляд змонтованих об'єктів несе їхній власник.

Рекомендується запровадити вимогу монтажного паспорта для об'єктів, що кріпляться до фасадів у Зоні А: фіксація способу кріплення, матеріалів і плану демонтажу.

9. Додатки

ДОДАТОК А
до Дизайн-коду міста Чортків

**ПЕРЕЛІК ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ
В МЕЖАХ ЗОНИ А**

**1. ПАМ'ЯТКИ АРХІТЕКТУРИ ТА МІСТОБУДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЗНАЧЕННЯ**

№ Найменування пам'ятки	Адреса	Охоронний номер
1 Успенська церква (дер.), XVII ст.	вул. Церковна	685/1-Н
2 Дзвіниця Успенської церкви (дер.), XVII ст.	вул. Церковна	685/2-Н

2. ПАМ'ЯТКИ АРХІТЕКТУРИ ТА МІСТОБУДУВАННЯ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

Ансамбль забудови «Ринкової площі» та прилеглих вулиць:

- **Стара ратуша з годинниковою вежею (мур.), 1905–1908 рр.** — вул. Ринок, 18 (ох. № 65-М).
- **Домініканський костел св. Станіслава (мур.), 1610–1909 рр.** — вул. Шевченка, 2 (ох. № 70-М).
- **Будинок колишнього готелю «Брістоль», поч. XX ст.** — вул. Шевченка, 13 (ох. № 67-М).
- **Ринкова кам'яниця (мур.), XVIII ст.** — вул. Ринок, 57 (ох. № 1763-М).
- **Житлово-торгова кам'яниця (мур.), 1871 р.** — вул. Ринок, 55 (ох. № 1762-М).
- **Житлові будинки площі Ринок:** № 5 (№ 1759-М), № 7 (№ 1760-М), № 8 (№ 1761-М).
- **Житлові будинки вул. Шевченка:** № 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 (ох. № 1764-М – 1773-М).
- **Житлові будинки вул. Ст. Бандери:** № 5, 7, 7а, 8 (ох. № 1774-М – 1777-М).
- **Ринкова кам'яниця (мур.), XVIII ст.** — вул. Ст. Бандери, 14 (ох. № 1778-М).
- **Житловий будинок (тепер Управління казначейства)** — вул. Ст. Бандери, 20 (ох. № 73).

Інші об'єкти в межах ареалу (Зона А) [44–50]:

- **Міська (нова) ратуша (мур.), 1926–1930 рр.** — вул. Шевченка, 23 (ох. № 1745-М).
- **Стара синагога (мур.), 1682–1688 рр.** — вул. Гоголя, 2 (ох. № 1742-М).
- **Народний будинок (мур.), поч. XX ст.** — вул. І. Франка, 1 (ох. № 75-М).
- **Споруда «Рідна школа» (тепер гімназія), 1937–1939 рр.** — вул. Лесі Українки, 5 (ох. № 1746-М).
- **В'язниця (мур.), 1930 р. (1898)** — вул. Лесі Українки, 3 (ох. № 1748-М).
- **Пошта (мур.), кін. XIX ст.** — вул. Ст. Бандери, 38 (ох. № 74-М).
- **Споруда колишнього окружного суду** — вул. Ст. Бандери, 46 (ох. № 71-М).
- **Еміграційний будинок** — вул. Ст. Бандери, 1 (ох. № 1752-М).
- **Лікарня (мур.), 1910 р.** — вул. Д. Пігути, 29 (ох. № 1807-М).
- **Вілли (мур.):** вул. І. Франка, 16, 24, 26 (№ 1786-М – 1788-М); вул. Росляка, 2 (№ 1789-М); вул. Коцюбинського, 1 (№ 1813-М); вул. Зелена, 13, 25, 27, 31 (№ 1799-М – 1802-М).
- **Житлові будинки:** вул. Шевченка, 36; вул. Горбачевського, 3; вул. І. Франка, 30, 32, 34; вул. Лесі Українки, 2; вул. Росляка, 4, 6, 8; вул. Ст. Бандери, 13, 23, 27, 30, 32, 49; вул. Д. Пігути, 3, 21; вул. Зелена, 1; вул. Маньовського, 1, 3.
- **Садоби:** вул. Коцюбинського, 3; вул. Ст. Бандери, 57, 59.

- **Будинок стрілецької спілки, 1930 р.** — вул. Лепкого, 4 (ох. № 1804-М).
 - **Залишки оборонних мурів та валів міста, XVIII ст.** — лівобережна частина (ох. № 1747-М).
-

Примітка: Об'єкти «Замок Гольських» (ох. № 686-Н) та «Залізничний вокзал» (ох. № 1744-М) згідно з опорним планом розташовані **за межами** історичного ареалу (Зони А), хоча і мають власні комплексні охоронні зони.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням виконавчого комітету

Чортківської міської ради

від «__» _____ 20__ р. № ____

ДОДАТОК Б

до Дизайн-коду міста Чортків

РЕГЛАМЕНТ МУНІЦИПАЛЬНОГО ОЗЕЛЕНЕННЯ: КАТАЛОГ РЕКОМЕНДОВАНИХ ТА НЕБАЖАНИХ ВИДІВ РОСЛИН

Даний Регламент визначає видовий склад рослинності для формування стійкої «синьо-зеленої мережі» міста Чортків. Метою впорядкування асортименту рослин є створення кліматично адаптованого середовища, зниження експлуатаційних витрат на догляд та забезпечення безпеки інклюзивних груп населення.

1. КАТАЛОГ РЕКОМЕНДОВАНИХ РОСЛИН

Пріоритет надається багаторічним культурам, що потребують мінімального поливу та є стійкими до загазованості міського середовища.

1.1. Малі дерева (висадка з інтервалом не менше 6 м)

- Клен кулястий (*Acer platanoides* 'Globosum') — ідеальний для вузьких тротуарів.
- Робінія Умбракуліфера (*Robinia pseudoacacia* 'Umbraculifera').
- Сакура Канзан (*Prunus* 'Kanzan') — для акцентного декоративного озеленення.
- Глід рожевоквітний (*Crataegus laevigata* 'Paul's Scarlet').
- Вишня Глобоза (*Prunus eminens* 'Globosa').
- Клен польовий (*Acer campestre*).
- Граб 'Лукас' (*Carpinus betulus* 'Lucas') — тримає чітку вертикальну форму.
- В'яз повислий (*Ulmus glabra* 'Pendula').
- Черемха (*Prunus padus*).
- Горобина звичайна (*Sorbus aucuparia*).

1.2. Середні дерева (висадка з інтервалом не менше 8 м)

- Липа 'Палліда' (*Tilia x europaea* 'Pallida') — класичний вибір для бульварів.
- Клен червоний (*Acer rubrum*).
- Груша Калері (*Pyrus calleryana*) — стійка до міських умов.
- Гіркокаштан червоний 'Карне' (*Aesculus x carnea*) — стійкий до мінуючої молі.
- Гледичія (*Gleditsia triacanthos*).
- Магнолія Кобус (*Magnolia kobus*).
- Горобина шведська (*Sorbus intermedia*).
- Багряник японський (*Cercidiphyllum japonicum*).
- Береза корисна (*Betula utilis*).
- Граб звичайний (*Carpinus betulus*).
- Липа широколиста (*Tilia platyphyllos*).
- Клен-явір (*Acer pseudoplatanus*).

1.3. Великі дерева (висадка з інтервалом 10–15 м)

- Платан (*Platanus*) — рекомендований для великих площ та магістралей.
- Тополя чорна 'Італіка' (*Populus nigra* 'Italica').
- Липа срібляста (*Tilia tomentosa*).
- Ясен 'Рейвуд' (*Fraxinus angustifolia* 'Raywood').
- Тополя біла (*Populus alba*).
- В'яз (*Ulmus*).
- Клен гостролистий (*Acer platanoides*).
- Клен сріблястий (*Acer saccharinum*).

1.4. Чагарники та кущі

Використовуються для створення буферних зон та «живих» огорож.

- Спірея (*Spiraea*).
- Кизильник (*Cotoneaster*) — ідеальний для заповнення лунок та схилів.
- Лаванда вузьколиста (*Lavandula angustifolia*) — для сонячних ділянок.
- Ялівець козацький (*Juniperus sabina*).
- Ґрунтопокривні кущі — висаджуються замість пристовбурових решіток для утримання вологи.

1.5. Багаторічні трави та злаки

Рекомендовані як основний елемент озеленення замість енергозатратних газонів.

- Міскантус (*Miscanthus*).
- Овсяниця (костриця) (*Festuca*).
- Шавлія дібровна (*Salvia nemorosa*).
- Ковила (*Stipa*).
- Суміші диких лугових і польових квітів (Мавританський газон) — вимагають покосу лише один раз на рік.

2. ПЕРЕЛІК ВИДІВ РОСЛИН, НЕБАЖАНИХ ДЛЯ ВИСАДКИ

Обмеження спрямовані на запобігання алергічним реакціям, мінімізацію травматизму та раціональне використання муніципального бюджету.

2.1. Ресурсомісткі культури (обмеження через високі витрати)

Ці рослини потребують значних фінансових та людських ресурсів для підтримання естетичного вигляду, тому їх використання у великих масштабах не рекомендується:

- Однорічні квіткові культури: петунія (*Petunia*), чорнобривці (*Tagetes*), сульфінія, пеларгонія.
- Партерні (англійські) газони: класичні газонні суміші, що потребують щоденного поливу та щотижневого покосу.

2.2. Категоричні заборони для ігрових зон (дитячі та спортивні майданчики)

З метою мінімізації ризиків для здоров'я дітей у межах майданчиків заборонено висаджувати:

- Рослини з колючками та шипами: шипшина (*Rosa canina*), барбарис (*Berberis*) — за винятком безколючкових сортів, глід (*Crataegus*) у зонах прямого контакту.
- Рослини з отруйними частинами (плоди, листя): тис ягідний (*Taxus baccata*), бірючина (*Ligustrum*), сніжнягідник (*Symphoricarpos*), проліска (*Scilla*).
- Медоносні рослини: липа (безпосередньо над ігровими елементами), конюшина біла (у складі травосумішей майданчиків) — через ризик скупчення комах.

2.3. Екологічно шкідливі та дисгармонійні види

- Алергенні види: тополя бальзамічна (*Populus balsamifera*) — жіночі особини, що продукують пух; амброзія (як бур'ян, що потребує негайного знищення).
- Інвазивні види (агресори): клен ясенелистий (*Acer negundo*), робінія звичайна (біла акація) — у місцях, де вона може безконтрольно поширюватися та пригнічувати локальну флору.
- Види, чутливі до міського стресу: ялина звичайна (у зонах інтенсивного автомобільного руху через чутливість до загазованості).

2.4. Технологічні обмеження

Високі чагарники в зонах видимості: будь-які види, що при розростанні перешкоджають наскрізній проглядності дитячих майданчиків або зон пішохідних переходів.

Дерева з великою кореневою системою у вузьких лунках: висадка видів як-от каштан кінський у лунки розміром менше 1,5x1,5 м є небажаною через швидку деградацію дерева.

3. ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ВИСАДКИ ТА УТРИМАННЯ

- **Лунки для дерев:** Мінімальний розмір відкритого ґрунту — **1,5 x 1,5 м** (2,5–4 м²) із використанням мульчі з соснової кори або пристовбурових решіток [6.2, 64, 75].
- **Ґрунтовий шар:** Верхній шар на глибину **0,5 м** має складатися з якісного родючого ґрунту.
- **Дренаж:** Під зеленими смугами обов'язковим є влаштування біодренажних систем та прокладання перфорованих труб діаметром від **150 мм** для відведення дощових вод.
- **Догляд за злаками:** Покіс багаторічних трав'яних смуг проводиться лише **один раз на рік** (у серпні).

Начальник відділу ЖКГ
та благоустрою

(Підпис)

(ПІБ)

Головний архітектор міста

(Підпис)

(ПІБ)